Кни...
Гос. книжн... УзССР
28 НОЯ 1984
ОПИСАНО

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 273 (19.049). • Чоршанба, 28 ноябрь 1984 йил • Баҳоси 3 тийин.

Кеча жонажон Ватанимиз пойтахти Москвада, Катта Кремль саройида мамлакатимиз ҳокимиятининг олий органи — ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг иккинчи сессияси ўз ишини бошлади. Депутатлар мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1985 йилги Давлат плани ва Давлат бюджети ҳақидаги масалаларни муҳокама қилмоқдалар.

Москва, Кремль. Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг иккинчи сессияси. Суратда: Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлиси. ТАСС — ЎзТАГ телефотоси.

МЕҲНАТДА ЯНГИ ЗАФАРЛАР САРИ

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕССИЯСИ

Советлар мамлакати тарихий аҳамиятга молик воқеалар арафасида турибди. Биз қадам қўйишга ҳозирлик кўраётган беш йилликнинг туталловчи йили — КПСС XXVII съездига актив тайёргарлик кўриладиган йил, Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган Ғалабанинг 40 йиллиги нишонланадиган санадир. Мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг бош вазифалари партия Марказий Комитетининг 1984 йил октябрь Пленуми материалларида, ўртоқ К. У. Черненконинг КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси мажлисидаги нутқида чуқур ва атрофлича таҳлил этилиб, белгилаб берилди.

Совет кишилари программа тусидаги бу ҳужжатларнинг қоидалари ва хулосаларини астойдил маъқуллаб, беш йилликни муносиб равишда туталлашга, экономикани интенсивлашни жадаллаштиришга, кейинги йилларда ижтимоий ишлаб чиқаришда бошланган ижобий силжишларни ялпи куч-ғайратлар билан мустаҳкамлаш ва кўпайтиришга аҳд қилганликларини билдирмоқдалар.

Партия коммунистларни, социалистик экономика барча соҳаларининг меҳнатчиларини хўжаликни яхшироқ юритишга, ресурслардан самаралироқ фойдаланишга, янада натижалироқ ишлашга ундамоқда.

Халқ сайлаган вакиллар ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг иккинчи сессиясига улуғ Совет давлатининг фаровонлиги ва равнақи тўғрисидаги фикр-ўйлар билан келдилар. Сессия 27 ноябрь куни Катта Кремль саройида Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси билан очилди.

К. У. Черненко, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, М. С. Горбачев, А. А. Громико, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рижков ўртоқларни депутатлар ва меҳмонлар гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Мажлисни Миллатлар Советининг раиси **А. Э. Восс** очди.

Депутатлар сессиянинг кун тартиби ва иш тартибини бир овоздан тасдиқладилар:

1. СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1985 йилги Давлат плани тўғрисида ҳамда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1984 йилги Давлат плани қандай бажарилаётганлиги ҳақида.

2. СССРнинг 1985 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1983 йилги Давлат бюджети ижроси ҳақида.

3. СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Кун тартибининг биринчи масаласи юзасидан СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госплани раиси депутат **Н. К. Байбаков** доклад қилди.

Сўнгра СССР молия министри, депутат **В. Ф. Гарбузов** СССРнинг 1985 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва СССРнинг 1983 йилги Давлат бюджетининг ижроси ҳақида доклад қилди.

Шу билан СССР Олий Совети палаталарининг биринчи қўшма мажлиси ёпилди.

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ БИЛАН ЯМАН АРАБ РЕСПУБЛИКАСИ ЎРТАСИДА ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДАГИ ШАРТНОМАНИ РАТИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ҲАҚИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Яман Араб Республикаси ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида 1984 йил 9 октябрь куни Москвада имзоланган ҳамда СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети ташқи ишлар комиссиялари маъқуллаган ва СССР Министрлар Совети ратификация учун тақдим этган Шартнома **ратификация қилинсин.**

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. ЧЕРНЕНКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1984 йил 26 ноябрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ИТТИФОҚ СОВЕТИ ВА МИЛЛАТЛАР СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШЛАРИНИНГ МАЖЛИСИ

26 ноябрь куни Кремлда СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети оқсоқоллар кенгашларининг қўшма мажлиси бўлди. Мажлисда ўн биринчи чақириқ СССР Олий Совети иккинчи сессиясининг кун тартиби ва иш тартиби масалалари муҳокама қилинди.

Миллатлар Советининг Раиси А. Э. Восс шу масалалар юзасидан ахборот берди.

Мажлисни Иттифоқ Советининг Раиси Л. Н. Толкунов олиб борди.

Мажлисда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари В. В. Кузнецов ва СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. Н. Ментешашвили қатнашдилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ ОЛДИДАН

27 ноябрь куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Олий Совети план-бюджет комиссиясининг республика давлат ҳокимияти олий органи бошқа доимий комиссиялари вакиллари иштирокида мажлиси бўлди.

Мажлисда Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат плани ва республиканинг 1985 йилги давлат бюджетининг тегишли бўлимларини дастлабки тартибда кўриб чиқиш натижалари тўғрисида план-бюджет комиссияси ва Ўзбекистон ССР Олий Советининг бошқа доимий комиссиялари ташкил этган тайёргарлик комиссияларининг раислари ахборот бердилар.

Мажлис қатнашчилари Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш плани ва республика давлат бюджети юзасидан доимий комиссиялар хулосаларининг лойиҳаларини ҳамда план-бюджет комиссияси ва Ўзбекистон ССР Олий Совети XI сессиясидаги бошқа доимий комиссияларнинг қўшимча докладини маъқулладилар.

(ЎзТАГ).

К. У. Черненко Ф. Зиновац билан суҳбатлашди

КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. У. Черненко 27 ноябрь куни Кремлда Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан Совет Иттифоқига келган Австрия Республикасининг федерал канцлери Ф. Зиновацни қабул қилди.

К. У. Черненко билан Ф. Зиновац СССР билан Австрия ўртасидаги муносабатларнинг ҳолатига юксак баҳо бердилар. Бу муносабатлар самарали равишда тарқиб топиб, ўзаро ҳурмат ва ишонч руҳи билан йўғрилгандир. Соғлом сиёсий иқлим иккала мамлакатнинг конкрет амалий соҳалардаги савдо-сотиқ алоқаларига ҳам ижобий таъсир ўтказмоқда. Улар ўртасидаги ҳамкорлик бир-бирларининг қонуний ҳуқуқлари ва манфаатларини тегишли тарзда ҳисобга олган ҳолда яққол кўзга ташланиб турган ўзаро манфаатли негизга асослангандир.

СССР билан Австрия ўртасидаги яхши муносабатлар — Европада барқарорликнинг муҳим омилларидан бири бўлиб, турли ижтимоий тузумдаги давлатлар тинч-тотув яшаш принциплари ҳаётийлигининг яққол далилидир. Ҳар иккала томон бундан буён ҳам шу муносабатларни бутун чоралар билан кенгайтириш ва чуқурлаштиришга қатъий аҳд қилганликларини изҳор этди.

Мустақил ва демократик Австрияни қайта тиклаш тўғрисидаги 1955 йилги давлат Шартномаси, шунингдек унинг доимий бетарафлиги тўғрисидаги қонун Совет—Австрия муносабатларининг мустаҳкам негизи бўлиб қолаётганлиги, Австрия Республикасининг халқаро ишларда ижобий роль ўйнашига имкон бераётганлиги таъкидлаб ўтилди. Ф. Зиновац Австрия ҳукумати ана шу тарихий ҳужжатлар белгилаб берадиган сиёсатга бундан буён ҳам амал қилади, деди.

Халқаро проблемаларни муҳокама қилиш чоғида дунёда кескинлик кучайиб бораётганлигидан, ҳам ядро, ҳам оддий қуроллар билан қуролланиш пойгаси давом этаётганлигидан, космос ҳарбий соҳадаги кураш майдонига айлантирилиши хавфидан жиддий ташвишланиш изҳор этилди.

Ҳозир, деб таъкидлади К. У. Черненко, инсоният узра пайдо бўлган ядро уруши хавфини бартараф этишдан кўра муҳимроқ вазифа йўқ. КПСС билан Совет давлатининг бутун ташқи сиёсий фаолияти, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш, қуролланиш пойгасини, аввало ядро қуроллари билан қуролланиш пойгасини чеклаш соҳасида СССРнинг барча кўпдан кўп конкрет таклифлари айни мана шунга қаратилгандир.

К. У. Черненко Совет Иттифоқининг яқинда баён этилган ташаббусига эътиборни жалб қилди. Ана шу ташаббус асосида янги музокаралар бошлашга киришиш тўғрисида АҚШ маъмурияти билан ҳамжиҳатликка эришилди. Бу музокаралар космосни ҳарбийлаштирмаслик тўғрисидаги масалани ҳам, шунингдек стратегик ҳамда ўртача олисликка учириладиган ядро қуролларига оид масалаларни ҳам қамраб олган бўлур эди. Совет томони бир-бири билан боғлиқ бўлган мана шу барча йўналишларга ядро қуролини батамом тақиқлаш, пировард натижада эса уни тугатиш сари ҳаракат қилишга ёрдам берадиган ғоят туб қарорларни қидириб топишга тайёрдир.

Шундай қилиб, эндиликда гап АҚШ маъмуриятида қолди. Агарда Вашингтон аввалгилардан фарқли ўлароқ бу гал ўзаро мақбул аҳдлашувларга эришиш мақсадида ҳалол музокаралар олиб боришга ҳақиқатан ҳам тайёр эканлигини намоён этган тақдирда қуролланиш пойгасини тўхтатишдан иборат ғоят муҳим проблеманинг ҳал этилишини ниҳоят қотиб қолган жойидан силжитиш мумкин бўлади.

Ф. Зиновац ҳам СССР билан АҚШ ядро ва космик қуролларга алоқадор масалаларнинг бутун комплекси юзасидан музокараларга киришиш ниятида эканлиги муносабати билан чуқур мамнуният изҳор этиб, бу музокаралар самарали бўлади, деб умид билдирди.

К. У. Черненко билан Ф. Зиновац биргаликдаги куч-ғайратлар билан Ер юзида тинчликни сақлаб қолиш, сиёсий иқлимни соғломлаштириш, халқаро муносабатларда ишонч муҳитини тиклаш учун имкони бўлган ҳамма ишни қилиш барча давлатларнинг катта-кичиклигидан, социал тузумидан, қўшилмаган ва бетараф давлатларнинг бирон-бир иттифоқи ёки группасига мансубликларидан қатъи назар уларнинг бурчидир, деган якдил фикрни билдирдилар.

Суҳбат Совет — Австрия муносабатларига хос бўлган дўстона руҳда ўтди.

Учрашувда КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг ёрдамчиси А. М. Александров ҳозир бўлди.

(ТАСС).

ПАРТИЯВИЙЛИК ВА ХАЛҚЧИЛЛИК БАЙРОҒИ ОСТИДА

«Партиявийлик ва халқчиллик байроғи остида» тўплами босмадан чиқди. Китобга СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг Союз ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган юбилей пленуми материаллари киритилди.

Тўплам ўртоқ К. У. Черненконинг «Ҳаёт ҳақиқатини, социализмнинг юксак идеалларини қарор топтирайлик» мавзуидаги нутқи билан очилади. Нутқда адабиёт ва санъатнинг ғоявий бадиий савиясини янада оширишнинг кенг программаси белгилаб берилган. Китобга СССР Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари Г. М. Марковнинг доклади, пленум қатнашчиларининг нутқлари ҳам киритилди. Доклад ва нутқларда жамиятимизни ривожлантиришнинг ҳозирги босқичида ижодкор зиёлилар олдида турган вазифалар аниқлаб берилган.

Тўпламни Сиёсий адабиёт нашриёти чоп этди.

(ТАСС).

„ОҚ ОЛТИН" хирмонига

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 27 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

ФАРҒОНА	0,05	108,05	0,03	17,78
НАМАНГАН	0,07	103,00	—	60,61
ТОШКЕНТ	0,03	102,76	—	81,63
АНДИЖОН	0,18	101,13	—	40,19
Сирдарё	0,42	96,93	—	77,80
Хоразм	0,14	96,20	0,11	34,42
Сурхондарё	0,28	94,35	—	58,45
ҚҚАССР	0,18	85,09	0,11	53,74
Самарқанд	0,29	83,65	0,04	30,15
Жиззах	0,13	72,28	—	49,98
Навоий	0,25	70,82	0,05	21,56
Бухоро	0,04	66,02	—	6,15
Қашқадарё	0,16	54,14	0,11	21,28
Республика бўйича:	0,17	87,78	0,03	43,61
Шу жумладан ингичка толали пахта:				
СУРХОНДАРЁ	0,48	120,09	—	106,16
НАМАНГАН	—	107,78	—	—
Навоий	0,69	84,43	0,30	6,44
Қашқадарё	0,30	72,60	0,34	45,80
Бухоро	0,19	65,82	—	—
Республика бўйича:	0,41	100,79	0,14	72,33

ТЕРИМ ДАВОМ ЭТАДИ

● **Шўрчи районидаги Охунбобоев номли колхозда пахта тайёрлаш бўйича йиллик план бажарилди. Қабул пунктларига топширилган 4500 тонна «оқ олтин»нинг 1518 тоннаси саноат учун қимматбаҳо хом ашё ҳисобланган ингичка толали пахтадир.** 1250 гектар ернинг ҳар гектаридан 36 центнердан ҳосил йиғиштириб олинди. Анор Ҳуррамов, Холли Бекмирзаев, Алим Холматовлар бошлиқ пешқадам бригадаларда бу кўрсаткич 45—50 центнерга етказилди.

Хўжалик миришкорлари яна 500 тонна пахта тайёрлаш учун йиғим-теримни қизғин давом эттиришмоқда.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕССИЯСИ

СССРни ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1985 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҲАМДА 1984 ЙИЛГИ ПЛАН ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ТЎҒРИСИДА

*СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, СССР Госплани раиси депутат Н. К. БАЙБАКОВ доклади**

Мамлакатимизнинг яна бир меҳнат йили тугаб бормоқда. Ленин партияси ва унинг Марказий Комитети теварагига маҳкам жипслашган совет кишилари ўз юксак ватанпарварлик бурчини англаб, партиянинг иқтисодий стратегиясини амалга ошириш учун кўпроқ куч-ғайрат сарфламоқдалар, Улуғ Ватан урушидаги жаҳоншумул тарихий Ғалабанинг 40 йиллигини ва стахановчилик ҳаракатининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун бошланган умумхалқ социалистик мусобақасини авж олдирмоқдалар. Шу иккала юбилей санасида совет халқининг меҳнат ва ҳарбий жасорати, унинг КПСС бўлажак XXVII съездини Ватанимиз шон-шуҳрати йўлида янги тинчлик зафарлари билан нишонлашга берган азму қарори рамзий равишда қўшилиб кетган.

Маълумки, шу йилнинг 15 ноябрида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлиси бўлди. Мажлисда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ К. У. Черненко катта нутқ сўзлади. У совет экономикасининг ҳолатини атрофлича таҳлил этди, хўжалик сиёсатининг актуал вазифаларини айниқса, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, ишлаб чиқаришни интенсивлаш ва унинг самарадорлигини ўстириш, меҳнат ва материал ресурсларини иқтисодий тежашни ҳар томонлама кучайтириши, ишлаб чиқариш, план ва шартнома интизоми савиясини ошириш, хўжаликни бошқариш ва контроль қилиш системасини такомиллаштириш соҳасидаги актуал вазифаларни ўртага қўйди.

План ва бюджет лойиҳалари ҳақида СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Тихонов доклад қилиб, келгуси йилда халқ хўжалигининг ривожланишини батафсил таърифлаб берди.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 1985 йилги план ва бюджет лойиҳаларини асосан маъқуллади ҳамда ўртоқ К. У. Черненко нутқида баён этилган кўрсатма ва хулосаларни барча партия, давлат, хўжалик органлари, жамоат ташкилотлари ва меҳнат коллективларининг фаолиятига асос қилиб олишга қарор берди.

Докладчи депутатларга мурожаат этиб, бундай деди: СССР Министрлар Совети СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг ўн биринчи беш йиллик якунловчи йили 1985 йилга мўлжалланган давлат планини сизларнинг муҳокамангиз ва тасдиғингизга ҳавола этади. Бу йилда совет халқининг КПСС XXVI съезди ўртага қўйган вазифаларни бажариш соҳасидаги қизғин бунёдкорлик меҳнати якунланади. Келгуси йил плани партия съездининг ва КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумларининг қарорларига, ўртоқ К. У. Черненконинг экономикани ривожлантириш, халқнинг турмуш даражасини ошириш, мамлакатнинг пишиқ-пухта мудофаа қобилиятини таъминлашнинг энг муҳим масалаларига оид нутқларида баён этилган кўрсатма ва хулосаларга асосланади.

Планнинг режалаштирилган топшириқлари беш йиллик планга биноан, 1984 йилда халқ хўжалигини ривожлантириш натижаларини, шунингдек, меҳнат коллективларини, СССР министрликлари ва идораларининг, иттифоқдош республикалар Министрлар Советларининг план лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва муҳокама қилишда фаол қатнашган партия, совет ва касаба союз органларининг таклифлари эътиборга олиниб белгиланди. Бунда ижтимоий турмушимизнинг демократизми чуқурлашиб бораётганлиги, омманинг хўжаликни планлаштириш ва бошқаришдаги активлиги тобора кучайиб бораётганлиги ўз ифодасини топди.

Бизнинг экономикамиз кескин халқаро вазият шароитида ривожланаётганини уқтириб ўтмоқ керак. Ленинча ташқи сиёсат принципларига садоқатли Совет Иттифоқи рўй бераётган муаммоларни тинч ҳал этиш, давлатлараро тенг ҳуқуқли муносабатлар ўрнатиш, қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва ядро уруши хавфини тугатиш йўлини қатъият билан ўтказиб келмоқда.

Шу билан бирга, Совет Иттифоқи мамлакат хавфсизлигини мустаҳкамлаш ва совет халқининг бунёдкорлик меҳнатини ҳимоя қилиш учун зарур чораларни кўрмоқда. Партиямиз билан ҳукуматимизнинг тинчликни сақлаб қолишга ва кескинликни юмшатишга қаратилган шу узлуксиз сиёсатини ер юзидаги жуда кенг жамоатчилик, сергак фикрли барча кишилар тушуниб, қўллаб-қувватламоқдалар.

Сўнгра Н. К. Байбаков 1984 йил планини бажаришнинг кутилаётган асосий якунларига тўхталиб ўтди.

Партиянинг зўр ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий иши, омманинг меҳнат ғайрати юксалганлиги, халқ хўжалигида масъулият, тартиб ва интизомни кучайтириш чоралари кўрилганлиги натижасида бу йил экономикада 1983 йилда бошланган ижобий тенденцияларни ривожлантириш давом эттирилди. Ижтимоий ишлаб чиқаришни ўстириш суръатлари кучайди, унинг сифат кўрсаткичлари яхшиланди ва шу асосда халқнинг турмуш даражасини янада оширишга эришилди.

Истеъмол ва жамғарма учун фойдаланиладиган миллий даромад 498,5 миллиард сўмни ташкил этади ва 1983 йилга нисбатан, давлат планида кўзда тутилганидек 3,1 процент кўпаяди. Саноат ишлаб чиқариши ҳажми планда белгиланган 3,8 процент ўрнига 4,4 процент, шу жумладан «Б» группа маҳсулоти 4,5 процент ортади. Умуман 1983—1984 йиллар мобайнида саноат ишлаб чиқариши беш йилликнинг дастлабки икки йилидаги 6,4 процентдан 8,8 процент кўпаяди.

КПСС XXVI съезди қарорларига мувофиқ машинасозлик, химия, газ, микробиология саноати ва фан-техника тараққиётини белгиловчи баъзи бошқа тармоқлар илдам суръатлар билан ривожланмоқда. Энг муҳим иқтисодий кўрсаткичлар юзасидан белгиланган план топшириқлари тўла ва ошириб бажарилиши каби бу якун ҳам ишлаб чиқариш структурасини, техникаси ва технологиясини, меҳнат ва бошқарувнинг ташкил этилишини такомиллаштириш, фан-техника янгиликларини практикага янада кенг жорий этиш асосида экономикамизни ривожлантиришдаги интенсив омилларнинг таъсири кучайиб бораётганлигининг далилидир.

1984 йилда қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти ўнинчи беш йилликдаги ўртача йиллик ҳажмга нисбатан 10 миллиард сўмликдан зиёд кўпаяди. 1983 йилга нисбатан чорвачилик маҳсулотлари: қорамол ва парранда харид қилиш 4 процент, сут харид қилиш 2,3 процент ва тухум харид қилиш 2,1 процент ортади, бу эса агросаноат комплексининг ишлама тармоқлари ишига ҳамда аҳолини гўшт ва сут маҳсулотлари билан таъминлашга яхши таъсир қилади. Юк ва пассажир транспортининг иши яхшиланди. Бу йил ҳамма турдаги транспортда юк ташиш ҳажми юзасидан белгиланган план ошириб бажарилиши кутилмоқда.

Бу йил ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва аввало меҳнат унумдорлигини ўстириш топшириқлари бажарилмоқда.

Чунончи, меҳнат унумдорлиги саноатда пландаги 3,4 процент ўрнига тўрт процент оширилади. Шу йўл билан биринчи бор саноат маҳсулоти ўсишининг 93 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига олинмоқда. Қишлоқ хўжалигида, қурилишда ва темир йўл транспортида ўсишнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигини ошириш туфайли таъминланади. Бу нарса кўп жиҳатдан кўпчилик меҳнат коллективларининг КПСС Марказий Комитетининг меҳнат унумдорлигини пландан ташқари ошириш тўғрисидаги даъватига жавобан ва маҳсулот таннархини камайтириш юзасидан олган қўшимча мажбуриятларини бажаришлари билан боғланган.

Фан-техника тараққиёти ютуқларини практикага жорий этиш ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш асосига тобора кўпроқ айланиб бормоқда. 1984 йилда машиналар, асбоб-ускуналар, аппаратлар, приборлар ва автоматлаштириш воситаларининг янги типларидан 4 мингга яқин нусҳаси яратилади. Автомат ва ротор линиялар, робот техникаси комплекслари ва ҳисоблаш техникаси қўлланиладиган ишлаб чиқаришнинг технология жараёнларини автоматлаштириш топшириқлари амалга оширилмоқда.

Ўтган йилларда бўлганидек, 1984 йилда ҳам капитал қурилишнинг катта программаси амалга оширилмоқда. Давлат капитал маблағи ҳисобига бу йил 136 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилади, бу эса мамлакатимизнинг ишлаб чиқариш потенциалига қўшилган муҳим ҳисса бўлади. Йил охиригача асосий ишлаб чиқариш фондларининг қиймати салкам 1,5 триллион сўмликни ташкил этади.

Халқ хўжалигининг турли тармоқларида янги ва реконструкция қилинган корхоналарда кўпгина муҳим объектлар ишга туширилди. БАМнинг асосий темир йўл изи муддатдан илгари қуриб битказилганлиги ва унинг бошидан охиригача поездларнинг иш қатнови очилганлиги сингари буюк воқеани алоҳида таъкидлаб ўтмоқ керак. КПСС Марказий Комитетининг магистрал қурилиши қатнашчиларига ва уни ишлатувчиларга йўллаган табрикномасида уқтириб ўтилганидек, янги темир йўл изи мамлакат экономикасини, айниқса, Шарқий Сибирь ва Узоқ Шарқ экономикасини ривожлантириш, бу регионларда йирик территориал ишлаб чиқариш комплекслари барпо этиш, бой табиий ресурсларни халқ хўжалиги оборотига жалб этиш учун муҳим аҳамиятга эгадир.

1984 йилда социал ривожланиш ва халқ фаровонлигини оширишнинг партия XXVI съезди белгилаган ва КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари қарорларида янада ривожлантирилган программасини амалга ошириш давом эттирилди. Чунончи, аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар беш йиллик планда шу йил учун кўзда тутилган 3,1 процент ўрнига 3,3 процент ортади. Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 185 сўмга етади ва 2,5 процент кўпаяди, колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ ойига 145 сўмга етади ёки 3 процент ортади.

Ижтимоий истеъмол фондлари 3,5 процент кўпайиб, қарийб 140 миллиард сўмга етади.

Давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти 4,5 процент кўпаяди. Давлат чакана нархларини камайтиришга ва молларни мавсумий сотишга тахминан 5 миллиард сўм сарфланади.

Бу йил пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобига жами саҳни 113,7 миллион квадрат метр, яъни 1983 йилга нисбатан 1,3 миллион квадрат метр кўп уй-жой қурилади. Бу эса тахминан 10 миллион кишининг уй-жой шароитларини яхшилаш имконини беради.

1984 йилда пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобидан беш йиллик планда шу йил учун белгиланганидан кўпроқ мактабгача тарбия муассасалари, умумий таълим мактаблари, касалхоналар, поликлиникалар қурилади.

1984 йилдан бошлаб бешта министрликлар ўтказилаётган корхоналарнинг хўжалик соҳасидаги мустақиллигини кенгайтириш ва уларнинг масъулиятини ошириш борасидаги кенг миқёсли эксперимент экономикани планлаштириш ва бошқаришни такомиллаштиришга оид тадбирлар системасида катта ўрин олди. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси шу иқтисодий экспериментнинг дастлабки якунларини кўриб чиқиб, меҳнат коллективларининг юксак кўрсаткичларга эришишдан манфаатдорлигини оширишга қаратилган тадбирлар комплекси умуман уларнинг хўжалик фаолияти якунларига ижобий таъсир ўтказаётганини уқтириб ўтди. Энг асосий кўрсаткичлардан бири — шартномавий мажбуриятларни ҳисобга олиб маҳсулот реализация қилиш юзасидан белгиланган планнинг бажарилиши яхшиланди. Маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтиришнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига таъминланди, маҳсулот таннархини камайтириш топшириқлари ошириб бажарилди.

Докладчи хўжалик фаолиятида мавжуд бўлган ва бир қанча план кўрсаткичларининг бажарилиш даражасига таъсир қиладиган қийинчиликлар ва камчиликлар ҳақида гапириб, қуйидагиларни уқтириб ўтди: аввало асосан ҳаддан ташқари ноқулай об-ҳаво шароитлари оқибатида қишлоқ хўжалик маҳсулоти беш йиллик планда кўзда тутилганига нисбатан камроқ ҳажмда олинганлиги жиддий қийинчиликлар жумласига киради. Бу ҳол саноатни хом ашё билан, савдони товар ресурслари билан таъминлашга таъсир қилди.

Янги техника ва технологияни ишлаб чиқаришга жорий этиш топшириқларининг бажарилмаслиги бир қанча министрликларнинг ишидаги катта камчиликдир.

Бир қатор тармоқларнинг бир талай корхоналари ва хўжаликлари ўз имкониятларидан паст даражада ишламоқдалар, ўзлари учун белгиланган планларни ва социалистик мажбуриятларни бажармаяптилар. Ҳали ҳам анчагина вақт зое ўтмоқда ва ресурслар исроф бўлмоқда, бу нуқсонлар, одатда, хўжасизликнинг оқибати бўлиб чиқмоқда.

Моддий ресурсларни тежаш соҳасидаги топшириқлар қандай бажарилаётганлигига жуда зўр эътибор бермоқ керак.

Аввалги йилларда бўлганидек, 1984 йилда ҳам бир қанча министрликлар маҳсулот номенклатураси ва ассортименти юзасидан белгиланган ишлаб чиқариш планларини бажармаяптилар, бу ҳол истеъмолчиларга шартнома ва буюртмаларга мувофиқ маҳсулот етказиб берилмаслигининг асосий сабабидир.

Капитал қурилишдаги аҳвол бир оз яхшиланаётган бўлса ҳам, умуман ишларнинг ҳолати бизни қаноатлантира олмайди. Асосий фондларни ва ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш топшириқлари тўла бажарилмаяпти, қурилиш ишларини ташкил этишдаги камчиликлар сусткашлик билан тугатиляпти, катта-катта маблағлар ҳамон кўпдан-кўп объектларга сочиб юборилмоқда. смета интизоми бузилаяпти, ишларнинг сифати паст бўлишига йўл қўйиляпти.

СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1985 йилга мўлжалланган асосий вазифалари, суръатлари ва пропорцияларини таърифлаганда, шуни уқтириб ўтиш зарурки, деди сўнгра докладчи, келгуси йил ўн иккинчи беш йиллик учун негиз бўладиган даврдир, бу беш йиллик ижтимоий ишлаб чиқаришда чуқур сифат ўзгаришлари киритиши лозим.

1985 йилги план ишлаб чиқаришни интенсивлашни кучайтириш, унинг техникавий даражасини ошириш, экономикани узлуксиз, пропорционал ривожлантириш, ишлаб чиқариш ва фан-техника имкониятларидан, ички хўжалик резервларидан имкони борича кўпроқ фойдаланиш мақсадини кўзлайди. Бу эса сизларнинг муҳокамангизга тақдим этилган йиллик планнинг бир қанча хусусиятларини олдиндан белгилаб берди.

Халқ хўжалиги тармоқлари бўйича белгиланган 1985 йилги топшириқлар экономикани ривожлантиришда 1983—1984 йилларда намоён бўлган ижобий тенденцияларни мустаҳкамлайди ва ривожлантиради. Умумиқтисодий кўрсаткичларга оид ўсиш суръатлари 1981—1984 йилларда эришилган ўртача йиллик кўрсаткичлардан бирмунча юқорироқ қилиб белгиланди. Миллий даромадни, қишлоқ хўжалиги маҳсулотини, темир йўл транспортининг юк оборотини, шунингдек саноат маҳсулотининг бир қанча энг муҳим турларини ишлаб чиқаришнинг мутлақ ўсиш суръатлари оширилади.

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги кўрсаткичлари юзасидан ва аввало меҳнат унумдорлигини ўстириш, асосий фондлардан ва ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш юзасидан бирмунча юқори топшириқлар белгиланган. Бу топшириқларнинг бажарилиши ишлаб турган корхоналарда ишловчи ходимларни кўпайтирмай ва ҳатто уларнинг сонини қисқартириб, саноат ишлаб чиқаришини ўстиришнинг ҳаммасини таъминлаши лозим. Бу эса халқ хўжалигининг барча тармоқларида фан ва техниканинг энг янги ютуқларини жорий этиш, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштириш, уни илмий ташкил этиш, меҳнатни рағбатлантиришнинг коллектив формаларини ривожлантириш ва такомиллаштириш тадбирларининг кенг комплексини амалга оширишни назарда тутади. Меҳнат унумдорлигини ўстириш билан иш ҳақини кўпайтириш ўртасидаги нисбат яхшиланади.

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги кўрсаткичларини таърифлаш учун шуни уқтириб ўтиш лозимки, масалан, миллий даромадни кўпайтиришнинг қарийб ҳаммасини ва саноат маҳсулотини ўстиришнинг 95 процентини меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига олиш кўзда тутилмоқда, қишлоқ хўжалигида ва темир йўл транспортида эса ишлаб чиқаришни ўстиришнинг ҳаммасига шу омил ҳисобига эришилади.

1985 йилги план топшириқларини бажариш, ўн иккинчи беш йиллик учун зарур бўлган ишларни бошлаб қўйиш вазифаси халқ хўжалиги тармоқларининг ишлаб чиқариш аппаратини фан ва техниканинг ҳозирги замон ютуқлари асосида янгилаш суръатларини оширишни талаб қилади.

Ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг ва халқ хўжалиги эҳтиёжларини мавжуд резервлар билан мувофиқлаштиришнинг муҳим шарти бўлмиш хом ашё, ёқилғи — энергетика ва материал ресурсларини иқтисодий тежашга эътибор кучайтирилади.

Мамлакатда илғор ишлаб чиқариш коллективларининг ҳар бир корхонада, область, ўлка, республикада пландан ташқари тежамкорлик фондини вужудга келтириш, тежаб қолинган материал, хом ашё ва ёқилғи билан йилига 2 кун ишлаб бериш тўғрисидаги ташаббуси мамлакатда кенг миқёсда қўллаб-қувватланди. Бу фонднинг маблағлари социал эҳтиёжларга ва аввало, аҳолига медицина хизматини яхшилашга сарфланади.

1985 йилда саноат маҳсулотининг таннархи 0,8 процент камайтирилиши лозим. Бу — 1984 йилда эришилган суръатлардан юқоридир. Қурилишдаги чиқимларни 0,5 процент миқдорида камайтириш мўлжалланган.

Келгуси йил иқтисодий эксперимент ўтказишда янги босқич бўлади, яна 21 та Иттифоқ ва республика министрлиги, шунингдек кўпгина областларнинг маиший хизмат корхоналари шу эксперимент шароитида ишлай бошлайди.

Мамлакат экономикасини ривожлантириш ва ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш борасида 1985 йилги планда кўзда тутилган топшириқлар план бўлимлари ва аввало ишлаб чиқариш ва капитал қурилиш моддий техника ресурслари, аҳолининг пул даромадлари билан чакана товар обороти ва ҳақ олинадиган хизмат ҳажмлари билан мувозанатда бўлишини таъминламоқда.

Мўлжалланган моддий ишлаб чиқариш ҳажмлари асосида истеъмол ва жамғармада фойдаланиладиган миллий даромад 17,5 миллиард сўм ёки 3,5 процент кўпаяди. Бунда миллий даромаднинг қарийб бутун ўсиши истеъмол фондига сарфланади.

Келаси йили саноат ишлаб чиқаришининг ўсиши 3,9 процентни, шу жумладан «Б» группасида 4 процентни ташкил этади. Қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ҳажми шу йил кутилаётганига нисбатан 6,7 процент ортади.

Совет экономикаси ҳамма соҳаларини интенсивлаш, халқ фаровонлигини юксалтиришда социалистик саноат етакчи роль ўйнаб у давлатимиз иқтисодий қудратининг негизини ташкил этади. 1985 йилги планда саноат ишлама тармоқларини илдам ўстириш кўзда тутилган, бу тармоқлар маҳсулотининг ҳажми 4,4 процент, машинасозлик ва металл ишлаш саноати маҳсулотининг ҳажми эса 6,5 процент кўпаяди.

Сўнгра докладчи ёқилғи энергетика комплекси тармоқларини, конструкцион материаллар ишлаб чиқарувчи тармоқларни ривожлантириш масалаларига муфассал тўхталиб, халқ хўжалиги барча тармоқларини техника жиҳатидан қайта қуроллантириш, илмий-техника тараққиётини жадаллаштиришда машинасозлик ҳал қилувчи роль ўйнашини назарда тутиб, план машинасозлик ва металл ишлаш маҳсулоти илдам ўсишини кўзда тутади, бу маҳсулотларни ишлаб чиқариш 6,5 процент ортади, деб таъкидлади.

1985 йилда, деб давом қилди Н. К. Байбаков, озиқ-овқатдан ташқари халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, сифатини яхшилаш ва турини кўпайтириш давом этади. Енгил саноат маҳсулотининг умумий ҳажми 1984 йилги 1,7 процент ўрнига 3,5 процент кўпаяди.

Планнинг махсус бўлими иккиламчи хом ашёдан фойдаланишга бағишланган.

СССР Министрлар Совети агросаноат комплексини ривожлантириш планини ишлаб чиқаётиб, Озиқ-овқат программасининг топшириқларига, шу топшириқ тармоқларини ташкил этувчи барча соҳалар мутаносиб ривожланиб боришини таъминлаш зарурлигига, уларнинг моддий-техника базасини изчиллик билан мустаҳкамлаш вазифаларига асосланди, деди докладчи.

Ўртоқ К. У. Черненко КПСС Марказий Комитети октябрь Пленумида сўзлаган нутқида СССР Озиқ-овқат программасини амалга оширишда партия билан халқнинг навбатдаги вазифаларини ҳар томонлама асослаб берди, дон етиштиришни муттасил кўпайтириб бориш — асосий проблемадир деб, дон етиштиришни ўстиришнинг шундай суръатларини таъминлаш керакки, яқин йиллар ичида мамлакатнинг барча талаб-эҳтиёжлари тўла-тўкис қондириладиган бўлсин деб таъкидлади.

Ерларни мелиорациялашга катта-катта капитал маблағ — 9 миллиард сўмдан кўп пул сарфланмоқда. Шу маблағлар ҳисобидан 663 минг гектар суғориладиган ерлар ва 695 минг гектар захи қочирилган ерлар фойдаланишга топширилади. Йил охирига борганда мелиорация қилинган ерларнинг жами майдони 1980 йилги 29,8 миллион гектар ўрнига 35 миллион гектарга яқинлашади.

1985 йилги планни тузишда чорвачиликни ривожлантиришнинг негизи сифатида дон ва ем-хашак етиштиришни кўпайтиришга катта эътибор берилди.

Сўнгра докладчи келаси йили саноат ва аввало машинасозлик, химия, озиқ-овқат саноати ва бошқа тармоқларнинг ходимлари қишлоқ хўжалиги моддий-техника базасини ва у билан боғлиқ тармоқларни янада мустаҳкамлаш ишида ҳал этиши лозим бўлган катта-катта вазифаларга тўхталди.

Ишлаб чиқаришнинг белгиланган даражалари ва капитал қурилиш ҳажмларига асосланиб, ҳамма турлардаги транспорт юк оборотини 3,3 процент кўпайтириш кўзда тутилади. Газ қувур транспорти орқали юк обороти 13 процентдан зиёд илдам ўсиши мўлжалланади. Умумдавлат алоқа воситалари ва телевидениени ривожлантириш топшириқлари умуман беш йиллик мобайнида бажарилади, деди докладчи.

1985 йилги капитал қурилиш плани КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг шу йил апрелда қабул қилган «Капитал қурилишни планлаштириш, ташкил этиш ва бошқаришни яхшилаш тўғрисида»ги қарори талабларини, шунингдек Озиқ-овқат ва энергетика программасини бажаришни, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишни, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, уй-жой ва социал маиший қурилишни изчиллик билан ривожлантириб боришни таъминлаш зарурлигини назарда тутиб ишлаб чиқилган.

Н .К. Байбаков фан ва техникани ривожлантириш тўғрисида гапириб, 1985 йилда фан-техника тараққиётининг барча йўналишлари юзасидан топшириқлар кўзда тутилганлигини айтди. План машина-ускуналар янги турларини яратиш ва уларни ишлаб чиқаришни ўзлаштиришни, илғор технологияларни жорий этиш кўламлари орттирилишини, янгитдан барпо этилаётган, шунингдек реконструкция қилинаётган ва техника жиҳатидан қайта қуроллантирилаётган корхоналарда маҳсулот янгиланишини кўзда тутади.

Ўн иккинчи беш йиллик ва узоқ келажакка илмий асос яратувчи фундаментал тадқиқотларни янада кенгайтириб бориш кўзда тутилади.

Одамлар ҳақида, уларнинг ўсиб бораётган моддий ва маънавий эҳтиёжлари ҳақида ғамхўрлик қилиш ҳамиша планларимизнинг марказида бўлиб келди, деди сўнгра докладчи, ана шу принцип 1985 йилги план учун ҳам асос бўлади. Аҳоли жон бошига реал даромадлар 3,3 процент ортади ва беш йиллик планда шу йилга белгиланган топшириққа мувофиқ бўлади. Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи ойига 190,6 сўмгача, колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ эса 150 сўмгача ортади.

Ижтимоий истеъмол фондлари 5 процент кўпайиб, 146,5 миллиард сўмга етади. Бу пул беш йиллик планнинг шу йилга белгиланган топшириқларидан 2,5 миллиард сўм кўпдир.

Давлат ички заёмлари облигацияларининг пулини қайтариб бериш давом эттирилади.

Умуман беш йилликда пул билан таъминлаш барча манбалари ҳисобидан шаҳарлар ва қишлоқ жойларда жами саҳни 555 миллион квадрат метрга яқин, ёки беш йиллик план топшириғидан 25 миллион квадрат метр кўп уй-жойлар қурилади. Бу 50 миллиондан кўп кишининг уй-жой шароитлари яхшиланишини таъминлайди. Қишлоқларда уй-жой қуриш программаси муваффақиятли амалга оширилмоқда.

Н. К. Байбаков атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ҳамда табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш билан, ишлаб чиқариш кучларини жойлаштириш ва иттифоқдош республикалар ҳамда иқтисодий районлар хўжаликларини ривожлантириш билан боғлиқ масалаларга батафсил тўхталди.

Докладчи ташқи иқтисодий алоқалар тўғрисида гапириб, 1985 йилги план социалистик мамлакатлар билан олиб бориладиган савдо-сотиқ 5,4 процент кўпайишини кўзда тутади, деб таъкидлади. Ўн биринчи беш йиллик охирги йили планини тузишда капиталистик мамлакатлар билан тузилган узоқ муддатли савдо-иқтисодий битимлар ҳам назарда тутилди. СССР ривожланаётган мамлакатларга ўзаро манфаатли асосда иқтисодий ва техникавий ёрдамини илгаригидек давом эттиравераді.

Н. К. Байбаков докладининг охирида бундай деди: партиямиз ўзининг XXVII съездига амалий тайёргарлик кўриш даврига кирди. Съездга тайёргарлик омманинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини янада кучайтиришга, янги-янги ижодий таклиф ва ташаббусларга, бутун улкан хўжалик фронтида юксак пировард натижаларга эришишга кучли омил бахш этишига шак-шубҳа йўқ.

1985 йилги планни амалга ошириш шундай умумхалқ ғайрат-шижоати вазиятида ўтади. Бу планнинг асосий вазифалари сизларга айтиб ўтилди. Бу топшириқлар тиғиз бўлсада, лекин уни бемалол амалга оширса бўлади. Шу планлар меҳнат коллективлари зиммаларига олган муқобил планлар ва социалистик мажбуриятлар билан мустаҳкамланиб тўлдирилади, албатта. Ўртоқ К. У. Черненко таъкидлаб ўтганидек, беш йилликнинг шу йилидаги қолган давр ҳамда якунловчи йилида «ҳаммамиз зарбдорчасига, бутун кучни сарфлаб меҳнат қилишимиз, янги беш йилликни дадил бошлаш учун пухта замин яратиб қўйишимиз лозим».

Совет кишилари Коммунистик партия, унинг ленинчи Марказий Комитети раҳбарлигида 1985 йилги давлат планининг тўла ва ошириб бажарилиши учун, Ватаннинг иқтисодий ва мудофаа қудратини янада кучайтириш учун ҳамма куч, билим ва тажрибаларини сарфлайдилар, деб ишонч билдиришга рухсат этгайсиз! **(Қарсаклар).**

(ТАСС).

* **(Доклад қисқартириб босилмоқда).**

Суратда: ўн биринчи чақириқ СССР Олий Совети иккинчи сессиясида қатнашаётган депутатлардан бир гуруҳи. Чапдан ўнгга — Т. М. Нурманбетова (Қирғизистон ССР), Н. А. Виташкевич (Белоруссия ССР), Г. Р. Ибрагимов (Озарбайжон ССР) ва К. Д. Қорахонова (Ўзбекистон ССР).

ТАСС фотоси.

ХАЛҚ ХИЗМАТИДА

27 ноябрь куни Тошкентда бўлиб ўтган илмий конференцияда Ўзбекистон олтмиш йил мобайнида маданият соҳасида эришган ютуқлари ҳақида, бу ютуқларни янада ривожлантириш йўллари тўғрисида гап борди.

Докладлар ва нутқларда меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда драматургия, кинематография, бадиий ва музика санъатининг роли ошиб бораётганлиги таъкидлаб ўтилди. Партия XXVI съезди ҳамда КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумлари қарорларини амалга ошириш борасида маданият ходимларининг вазифалари кўриб чиқилди.

(ЎзТАГ).

ЎҚУВЧИЛАРНИНГ САНИТАРИЯ МАДАНИЯТИ ОШИРИЛСИН

Ўзбекистон ССР Қизил ярим ой жамияти Марказий Комитетининг 27 ноябрь куни Тошкентда бўлиб ўтган пленумида ёш авлодни санитария-гигиена таълим-тарбияси билан шуғулланувчи ана шу оммавий ташкилотнинг мактаб ислоҳоти талабларидан келиб чиқадиган вазифалари муҳокама қилинди.

Пленумда ҳозирги вақтда республикадаги барча мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларида жамиятнинг бошланғич ташкилотлари тузилганлиги таъкидлаб ўтилди. Ёш активлар ўқув юртлари қошида очилган медицина-санитария тўгаракларида ўқимоқдалар, санитария постларида ишлашга жалб этилмоқдалар, уруш ва меҳнат инвалидларини оталиққа олмоқдалар, медицина ҳамшираларига ёрдам бермоқдалар. Ўқувчиларда юксак санитария маданиятини тарбиялаш, уларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш юзасидан жамият ишини янада яхшилаш йўллари белгиланди.

(ЎзТАГ).

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕССИЯСИ

СССРнинг 1985 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА ВА СССРнинг 1983 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ҲАҚИДА

*СССР молия министри депутат В. Ф. ГАРБУЗОВ доклади**

Бу йил халқ хўжалиги ғоят жўшқин, узлуксиз ривожланмоқда, деди В. Ф. Гарбузов. Ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлиги ошди. Фан-техника тараққиёти суръатлари кучайди. Комплекс социал иқтисодий программалар муваффақиятли амалга оширилди. Транспорт барқарор ишлай бошлади. Меҳнат коллективларида партиянинг меҳнат унумдорлигини пландан ташқари ошириш ва маҳсулот таннархини қўшимча равишда камайтириш тўғрисидаги йўл-йўриқларини амалга ошириш учун кенг қулоч ёзган оммавий ватанпарварлик ҳаракати план билан бюджет муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажарилишининг ҳал қилувчи омили бўлди.

Саноатда ишлаб чиқариш ҳажми 4,4 процент ортади. Бунинг маъноси шуки, пландан ташқари 10 миллиард сўмликдан зиёд маҳсулот реализация қилинади. Кейинги йилларда биринчи марта саноат маҳсулотини оширишнинг рекорд миқдори — 93 процентини меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига таъминлашга эришилади. Ижтимоий меҳнат унумдорлигини ошириш натижасида 3,5 миллионга яқин кишининг меҳнати тежаб қолинди.

Иқтисодий тежашни кучайтириш тадбирлари кўрилди. Ижтимоий маҳсулотга сарф бўладиган материал улуши камайтирилди, 3 миллиард сўмликдан кўпроқ хом ашё, материал, ёқилғи, энергия ва бошқа меҳнат предметлари тежаб қолинди. Халқ хўжалигидаги фойда 161,7 миллиард сўмни ташкил қилди.

1983 — 1984 йилларда етиштириладиган жами қишлоқ хўжалик маҳсулоти шу беш йилликнинг дастлабки икки йилига нисбатан тахминан 20 миллиард сўмлик кўп бўлади.

СССРнинг 1984 йилги давлат бюджети даромадлар бўйича 102,1 процент ва харажатлар бўйича 101,4 процент миқдорида бажарилади.

СССРнинг 1985 йилги давлат бюджети партия XXVI съездининг ва КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумларининг қарорларига, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг принципиал сиёсий йўл-йўриқлари, ўртоқ К. У. Черненконинг энг муҳим халқ хўжалик ва социал проблемалар хусусидаги кўрсатмаларига биноан ишлаб чиқилди, деб таъкидлади докладчи. Бюджетнинг топшириқлари ижтимоий ривожланишнинг энг муҳим соҳаларида — ишлаб чиқаришни интенсивлашга, фан-техника тараққиёти суръатларини жадаллаштиришга ва меҳнат унумдорлигини оширишга, материал-меҳнат ва молия ресурсларини ҳар томонлама тежашга қаратилган. Бюджетда озиқ-овқат, энергетика программаларини ҳамда бошқа умумдавлат социал-иқтисодий программаларини, умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишни изчиллик билан амалга ошириш таъминланади.

Бюджет давлат планига мувофиқ тузилган. Экономикани, фан ва маданиятни янада юксалтиришни, халқнинг турмуш даражасини оширишни, давлатнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашни маблағ билан таъминлашга зарур миқдорда пул ажратилади.

СССРнинг 1985 йилги давлат бюджети даромадлар бўйича 391,5 миллиард сўм, харажатлар бўйича 391,3 миллиард сўм миқдорида тақдим этилади.

Даромадларнинг ҳал қилувчи қисми — 90 процентдан кўпроғи социалистик хўжалик тушумларидан ҳосил бўлади. Ижтимоий ишлаб чиқаришни ўстириш ва маҳсулот ҳамда хизматларнинг таннархини камайтириш асосида давлат корхоналари ва ташкилотларининг фойдаси бу йилга нисбатан 9,2 процент кўпаяди ва 176,5 миллиард сўмга етади. Фойданинг 43 процентдан кўпроғи ишлаб чиқаришнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ҳамда иқтисодий рағбатлантириш учун бевосита хўжаликнинг ўзида қолдирилади.

Аҳолининг тўловлари таркибида давлат солиқлари улушига 29,8 миллиард сўм тўғри келади. Корхона ва ташкилотлар халқ хўжалигини пул билан таъминлаш учун ўз маблағларини ва банкларнинг кредитларини ҳам сарф қиладилар. Натижада мазкур ҳаражатларнинг жами ҳажми 400,7 миллиард сўмга етади ва ҳозирги йилги ҳаражатлардан 6,2 процент ортади.

Планларимизнинг совет кишилари хилма-хил талаб-эҳтиёжларини тобора тўла-тўкис ва ҳар томонлама қондиришдан иборат бош социал-сиёсий мақсади келгуси йил топшириқларида аниқ ва равшан ифодалаб берилган. Халқ фаровонлигини янада ошириш, меҳнат ва турмуш шароитларининг бутун комплексини муттасил яхшилаш белгиланган. Аслида миллий даромадни кўпайтиришнинг ҳаммаси истеъмол фондига берилади. Ўқитувчиларнинг, қишлоқ хўжалигининг бир қанча категориялардаги ходимларининг иш ҳақини марказлаштирилган тарзда ошириш давом эттирилади. Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига берилаётган имтиёзларни кенгайтириш, колхозчиларнинг қарилик пенсиялари, шунингдек, 10 йилдан кўпроқ вақт муқаддам пенсияга чиққан ишчи ва хизматчилар пенсияларининг энг оз миқдорларини кўпайтиришга киришиш кўзда тутилган. Аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар 3,3 процент кўпайтирилади. Турмуш даражасини ошириш юзасидан давлатнинг беш йилликнинг марказлаштирилган тадбирларига сарфлайдиган жами харажати 1985 йилда 15,8 миллиард сўмни ташкил этади.

Докладчи уй-жой қурилишига, илмий тадқиқотларни ўтказишга, атроф-муҳитни муҳофаза қилишга ажратиладиган маблағларни айтиб берди. У СССРнинг социалистик мамлакатлар билан товар оборотини, ривожланаётган мамлакатлар билан ўзаро манфаатли иқтисодий ҳамкорликни пул билан таъминлашга катта эътибор берди.

Совет Иттифоқи, деди министр, ривожланган капиталистик давлатлар билан ўзаро манфаатли асосда янада барқарор савдо-иқтисодий алоқалар ўрнатилишига тайёр эканлигини билдирмоқда. Биз халқаро иқтисодий муносабатларни нормаллаштириш тарафдоримиз, бу муносабатларни ривожлантириш йўлида қўйилаётган турли-туман сунъий тўсиқлар олиб ташланиши тарафдоримиз.

Бизнинг социалистик индустриямиз фан ва техникани узлуксиз тараққий эттириш шароитида халқ хўжалигига ва аҳолига зарур бўлган маҳсулотларни ишлаб чиқаришни планли равишда кўпайтирмоқда, деб уқтирди докладчи. 1985 йилда саноатни ривожлантиришга бюджетдан ва бошқа манбалардан 195,4 миллиард сўм сарф қилинади. «А» группа саноат тармоқларини мустаҳкамлаш учун тегишли министрликлар ва идораларга 159,3 миллиард сўм ажратиш кўзда тутилади.

План ва бюджетда партия билан давлатнинг энг катта социал-иқтисодий программаси — СССРнинг Энергетика программаси топшириқларини амалга ошириш таъминланади. Ёқилғи-энергетика комплексини ривожлантиришга 43,8 миллиард сўм сарфлаш белгиланган.

Халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан ривожлантирилади. «Б» группа саноат тармоқлари маҳсулотининг ҳажми 4 процент кўпайтирилади. Шу тармоқларнинг министрликлари ва идораларига 36,1 миллиард сўм ажратиш планлаштирилган. Бундан ташқари оғир саноат министрликлари ўз ресурсларининг бир қисмини маданий-маиший ва рўзғор моллари ишлаб чиқаришни кенгайтиришга сарфлайдилар.

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ривожланиши меҳнат унумдорлигини ошириш билан белгиланади. Миллий даромадни кўпайтиришнинг деярли ҳаммасини ва саноат ишлаб чиқаришини оширишнинг 95 процентини шу омил ҳисобидан таъминлаш кўзда тутилмоқда. Саноатда меҳнат унумдорлиги 3,7 процент ортади, унинг ҳар бир проценти халқ хўжалигига қўшимча равишда 7 миллиард сўмликдан зиёд маҳсулот ва 1 миллиард сўмдан ортиқ фойда беради.

Меҳнат унумдорлигини ошириш соҳасидаги тиғиз топшириқларни бажариш учун план ва бюджетда халқ хўжалигидаги фан ва техника тараққиёти суръатларини янада жадаллаштириш билан боғлиқ бўлган кенг миқёсдаги тадбирлар кўзда тутилади. Министрликлар ва идораларнинг ихтиёрига фан ва техникани ривожлантиришнинг ягона фонди, шунингдек, янги техника яратиш ва уни жорий этиш учун 5,3 миллиард сўмдан иборат рағбатлантириш фонди ажратилади. Халқ хўжалигида жами 37,5 миллиард сўм иқтисодий рағбатлантириш фонди вужудга келтирилади.

План ва бюджетда партия билан давлатнинг иқтисодий тежашни бутун чоралар билан кучайтиришга қаратилган стратегик йўл-йўриқлари ҳар томонлама ифодаланган. Ижтимоий ишлаб чиқаришда сарф бўладиган материал ва меҳнатни тежаш белгиланган. Миллий даромадни ҳосил қилиш учун металл ишлатиш 2,3 процент ва энергия ишлатиш 0,9 процент камайтирилади.

Иккиламчи материал ресурсларидан янада тўла-тўкис фойдаланиш ва халқ хўжалигидаги оборот маблағларининг айланувчанлигини жадаллаштириш йўли кучайтирилади.

1985 йилнинг давлат ресурсларини тежаш соҳасидаги топшириқлари энг оз топшириқлардир. Бу топшириқлар бажарилибгина қолмай, ошириб ҳам бажарилиши керак. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси мамлакат илғор корхоналарининг хўжаликни оқилона юритиш ҳисобига корхоналар, областлар, ўлкалар ва республикаларнинг пландан ташқари тежамкорлик фондларини вужудга келтириш соҳасидаги ташаббусини қўллаб-қувватлади. Бу фондларнинг маблағлари меҳнат коллективларининг социал эҳтиёжларига ва биринчи галда аҳолига медицина хизматини яхшилашга сарфланади.

Ленининг социалистик ишлаб чиқариш хўжалик ҳисобига таяниши лозимлиги тўғрисидаги кўрсатмаси катта принципиал аҳамиятга эгадир. Ҳаражатлар билан даромадларни бир-бирига қиёс этишнинг, пул воситаси билан контрол қилишнинг, ташаббусни, ишчанликни рағбатлантиришнинг, энг яхши пировард натижаларга эришиш учун иқтисодий масъулиятни оширишнинг усули бўлган хўжалик ҳисобини бутун хўжалик-ташкилотчилик фаолиятида реал равишда амал қилувчи омилга айлантирмоқ керак.

Бу гап биринчи галда ижтимоий ишлаб чиқаришнинг энг оммавий бўғини бўлмиш бригадаларга тааллуқлидир. Бригаданинг ҳамма аъзолари пировард натижалардан моддий манфаатдор бўлишини кучайтириш лозим.

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети транспорт, айниқса, темир йўл транспорти ишига доимо диққат-эътибор бериб турибдилар. 1985 йилда ҳамма турдаги транспорт ва алоқани ривожлантиришга 32 миллиард сўм ажратилади.

Бу йил КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг кўрсатмасига биноан мамлакатда катта миқёсдаги иқтисодий эксперимент бошланди. Бу тадбирдан кузатилган мақсад корхоналарнинг ташаббускорлиги ва хўжалик мустақиллигини рағбатлантиришнинг янги самарали йўлларини қидириш билан бирга пировард иш натижалари учун уларнинг масъулиятини кучайтириш воситаларини қидиришдан иборат.

Умуман бу эксперимент корхоналарнинг план-топшириқлари ва мажбуриятларни бажаришига ижобий таъсир ўтказаётганлигини иқтисодий экспериментнинг бориши кўрсатиб турибди. 1985 йилнинг 1 январидан бошлаб 21 министрлик, шунингдек кўпгина областларнинг маиший хизмат корхоналари иқтисодий экспериментда қатнашади. Бунда экспериментни кенгайтириш билан бирга корхоналарнинг юксак пировард натижаларга эришишдан манфаатдорлиги оширилишини назарда тутиб, унинг баъзи шартларини такомиллаштириш мақбул деб топилди.

Коммунистик партия ўзининг социал программасида корхоналарда аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни изчил яхшилаш проблемасини биринчи ўринга қўйди.

1985 йилда Озиқ-овқат программасининг агросаноат комплекси тармоқлари экономикасини юксалтириш борасидаги топшириқларини таъминлаш учун 139 миллиард сўмдан кўп пул ажратилади.

План ва бюджетда агросаноат комплексининг етакчи бўғини — қишлоқ хўжалигига алоҳида эътибор берилган. Уни янада юксалтиришга ҳамма манбалар, шу жумладан колхозларнинг маблағлари ҳисобига 105,8 миллиард сўм сарфлаш кўзда тутилади.

КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил октябрь Пленуми қабул қилган ерларни мелиорация қилиш узоқ муддатли программаси 1985 йилда амалга оширила бошлайди. Мелиорация ишларига 11,5 миллиард сўм сарфланади. Бу пул 1,4 миллион гектар суғориладиган ва захи қочирилган ерларни, 3,9 миллион гектар сув чиқарилган яйловларни фойдаланишга топширишга имкон беради.

РСФСР Ноқоратупроқ зонаси экономикасини янада юксалтиришга катта социал-сиёсий аҳамият берилмоқда. Шу зонадаги колхоз ва совхозларга 9,7 миллиард сўм ажратилмоқда.

Партия ва давлатнинг кўрсатмаларига мувофиқ, Озиқ-овқат программаси топшириқларига биноан 1985 йилда колхоз ва совхозларнинг иқтисодий ва молиявий аҳволини янада яхшилаш иши изчиллик билан давом эттирилади. Совхозлар ва давлатнинг бошқа қишлоқ хўжалик корхоналари фойдаси 11,3 миллиард сўмга, колхозларнинг соф даромади эса 12,6 миллиард сўмга етади. Ана шу катта маблағлардан хўжаликлар асосан иқтисодий ва социал тараққиёт мақсадларида фойдаланадилар. Совхозларнинг ихтиёрига 4,5 миллиард сўм миқдорида молиявий резерв ажратилмоқда. Рентабеллиги етарли бўлмаган колхозларга уй-жой, социал-маданий ва йўл қурилиши учун, страхование тўловлари учун бюджет маблағларидан 3,3 миллиард сўм берилади.

1985 йилда тиғиз қурилиш программаси бажарилмоғи лозим. Халқ хўжалиги бўйича капитал маблағларни пул билан таъминлаш жами ҳажми 175,1 миллиард сўмга етади, шундан давлат капитал маблағлари 154 миллиард сўмни ташкил этади ва 5,5 процент ортади. Капитал маблағларнинг ишлаб турган корхоналарни техника жиҳатидан қайта қуроллантириш ва реконструкция қилиш каби энг истиқболли ва иқтисодий жиҳатдан нафли йўналишига кўпроқ эътибор берилади. Айни бир вақтда қуриладиган объектлар сонини анча камайтириш вазифаси қўйилади.

Савдо-сотиқ ва барча хил хизмат соҳаларини ривожлантириш партиямиз ва давлатимизнинг доимо диққат марказида бўлиб келмоқда. 1985 йилда чакана товар оборотини 334 миллиард сўмгача ёки 5,2 процент кўпайтириш мўлжалланади. Маиший хизмат корхоналарини ривожлантириш учун 1,1 миллиард сўм улар ихтиёрида қолдирилади.

СССРнинг давлат бюджетида социал-маданий тадбирларни пул билан таъминлаш 123,9 миллиард сўмга етади ёки барча харажатларнинг қарийб учдан бирини ташкил этади. Бундан ташқари корхоналар ва ташкилотлар ўз маблағларидан 29 миллиард сўмдан кўп пулни шу мақсадларга сарфлайди.

Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш асосий йўналишларида 1985 йил учун кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш бюджет орқали тўла-тўкис таъминланади. 951 минг ўринли янги мактабларни ишга тушириш мўлжалланади, шуларнинг 48 проценти қишлоқ мактабларига тўғри келади.

1985 йилда соғлиқни сақлаш ишларини ривожлантириш унинг профилактика йўналишини яхшилаш йўли билан боради.

Давлат социал страхованиесининг бюджети СССР давлат бюджети составида жами 48,4 миллиард сўм бўлиши кўзда тутилган.

Партиямиз ва давлатимизнинг бутун ташкилий ва сиёсий фаолияти коммунистик бунёдкорлик ҳамда Ер юзида мустаҳкам ва барқарор тинчликни таъминлашдан иборат ўзаро боғлиқ икки мақсадга қаратилмоқда.

Шонли тарихий сана — фашизм устидан Буюк Ғалабанинг 40 йиллигигача ярим йилдан ҳам озроқ вақт қолди. Қарийб қирқ йилдан бери ҳеч ким янги жаҳон урушини бошлашга муваффақ бўлолмаётганлигида Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар, уларнинг изчил тинчликсевар ташқи сиёсий йўлининг ҳал қилувчи хизмати бор.

Аммо бугунги кунда дунёдаги вазият ғоятда кескинлашди. Бунинг масъулияти АҚШ реакцион империалистик доиралари билан унинг НАТО милитаристик блокидаги иттифоқчилари зиммасига тушади. Вашингтон маъмурияти ўзининг тинчликсеварлиги тўғрисидаги сохта гаплар билан ниқобланиб, халқаро кескинликни кучайтирмоқда, қўпол ҳарбий кучга асосланиб иш кўрмоқда, қуролланиш пойгасини ниҳоятда хавфли миқёсларгача зўрайтириб юбормоқда.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси, Совет ҳукумати, шахсан ўртоқ К. У. Черненко шундай мураккаб халқаро вазиятда чинакам ленинча сабот-матонат, қатъият ва принципиаллик кўрсатиб, халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги учун, инсониятга таҳдид қилаётган ядро уруши хавфининг олдини олиш учун изчил кураш олиб бормоқдалар.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети тинчликни сақлаб қолиш йўлини изчиллик билан амалга ошира бориб, халқаро вазиятга сергаклик билан баҳо бермоқдалар, СССР, унинг дўстлари ва иттифоқчилари хавфсизлигини мустаҳкамлаш, ҳар қандай агрессорга қақшатқич зарба бера оладиган Қуролли Кучларимиз жанговар тайёрлигини ошириш чораларини кўрмоқдалар. Совет Иттифоқи ҳарбий жиҳатдан устунликка эришиш пайида эмас, лекин мавжуд ҳарбий стратегик мувозанат бузилишига ҳам йўл қўймайди. СССРнинг 1985 йилги давлат бюджетида мудофаа харажатлари 19,063 миллиард сўм бўлиши кўзда тутилган. Бу пул бюджет харажатларининг 4,9 процентини ташкил этади.

Докладчи таъкидлаб айтдики, барча иттифоқдош республикаларда ягона халқ хўжалик комплекси доирасида ишлаб чиқаришни интенсивлаш борасидаги ишлар кучайтирилмоқда, социал масалалар сабот билан ҳал этилмоқда, кўпмиллатли маданият муттасил ўсиб бормоқда. Иттифоқдош республикаларнинг бюджетлари СССР давлат бюджетига жами 172 миллиард сўм миқдорида киритилган.

Иттифоқдош республикалар халқ хўжалигини ривожлантиришга бюджетдан ва бошқа манбалардан 170,5 миллиард сўм, ёки давлатнинг ана шу мақсад учун белгиланган барча ҳаражатларнинг 42,5 проценти сарфланади.

Мамлакатимиз ўн биринчи беш йилликнинг масъулиятли босқичига қадам қўймоқда, деди пировардида докладчи 1985 йилда мамлакатнинг бутун ижтимоий, сиёсий ҳаёти Коммунистик партия ўзининг навбатдаги XXVII съездига актив тайёргарлик кўриши белгиси остида ўтади. Келгуси йил партия билан халқнинг қудратли бирлигини, совет кишилари КПССнинг социал ва иқтисодий сиёсатини амалга оширишга барча куч-қувватларини сарфлаш учун маҳкам бел боғлаганликларини янги куч билан намойиш этади, деб қатъий ишонч билдириш мумкин. **(Қарсаклар).**

* **(Доклад қисқартириб босилмоқда).**

ХАЛҚЛАР ВА ЗАМОНЛАР ГЕНИЙСИ

Ф. ЭНГЕЛЬС ТУҒИЛГАН КУН МУНОСАБАТИ БИЛАН

Бизнинг давримиз — Маркс, Энгельс, Ленин башорат қилган мисли кўрилмаган буюк революцион ўзгаришлар даври. Бугунги тарих пролетариатнинг улуғ доҳийлари кўрсатган йўлдан бораётганлиги марксизм-ленинизм таълимоти ҳаётийлиги, тўғрилиги ва абадийлигининг ёрқин исботидир.

Ишчилар синфининг идеологияси — илмий коммунизмга асос солувчиларидан бири, пролетариат сафларини мустаҳкамлаган, унинг душманларини даҳшатга солган Халқаро Ишчилар Уюшмаси — I Интернационал ташкилотчиси ва доҳийларидан бири, Карл Маркснинг содиқ дўсти Ф. Энгельс эди. Бугун прогрессив инсоният, социализм, демократия ва тинчликнинг барча тарафдорлари Ф. Энгельс туғилган кунни кенг нишонламоқдалар.

Фридрих Энгельс К. Маркс билан илмий ва амалий ҳамкорликда пролетариатнинг ўлмас таълимотини яратди, ишчилар синфининг революцион ҳаракатига раҳбарлик қилди. Ф. Энгельс ижтимоий ҳаётда ҳам, фанда ҳам, аввало, революционер эди. Ижтимоий фанлар билан бир қаторда табиёт фанларининг ҳам ажойиб билимдони Ф. Энгельс адабиёт, санъат, театр ва музикани ҳам жуда севар, ҳамма Европа тилларида бемалол гаплаша оларди. «Фред — ҳақиқий энциклопедия», — деб айтганди Карл Маркс ўз дўсти ҳақида.

«Маркс билан Энгельснинг улуғ оламшумул-тарихий хизмати шундан иборатки, — деб айтган эди В. И. Ленин ўзининг пролетариатнинг ушбу улуғ доҳийларига қўйилган ҳайкални очиш вақтида, 1918 йил 7 ноябрда сўзлаган нутқида — улар бутун дунё пролетарларига уларнинг ролини, уларнинг вазифасини, уларнинг юмушларини: капиталга қарши революцион кураш йўлида биринчи бўлиб бош кўтариб чиқишларини, бу курашда барча меҳнаткашларни ва эксплуатация қилинувчиларни ўз атрофларига тўплашларини кўрсатиб бердилар. Биз яшаб турган замон — бахт-саодат замони, буюк социалистларнинг бу башорати амалга оша бошлаган замондир. Бир қанча мамлакатларда пролетариатнинг халқаро социалистик революцияси тонги отаётганини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Халқлар ўртасидаги империалистик урушнинг мисли кўрилмаган даҳшатлари ҳамма жойда эзилган омманинг қаҳрамонларча кўтарилишига сабаб бўлмоқда, озодлик учун курашда уларнинг кучларини ўн марталаб оширмоқда».

Ф. Энгельс К. Маркс билан биргаликда илмий коммунизмнинг классик асарлари ҳисобланган «Муқаддас оила», «Немис идеологияси» ва «Коммунистик партия манифести»ни яратди. Энгельс ўзининг содиқ дўсти К. Маркс вафотидан сўнг унинг машҳур «Капитал» асарининг II томини 1885 йилда, III-томини 1894 йилда нашр қилди. Австрия социал демократларидан бири Энгельс «Капитал»нинг II ва III томларини нашр қилиш билан доно дўстига ғоят буюк ҳайкал қурди ва унга, беихтиёр, ўз номини ҳам асло ўчмайдиган қилиб ёзиб қўйди, деб айтган эди.

Энгельс Маркcдан сўнг яна бир неча халқаро ишчилар синфининг доно доҳийси сифатида унинг революцион ҳаракатларига бошчилик қилди. «Анти-Дюринг», «Табиат диалектикаси», «Оила, хусусий мулк ва давлатнинг келиб чиқиши» номли пролетариатга қўлланма бўлган бошқа ажойиб асарларини ёзди.

Энгельс ўзи ва ўзининг машҳур дўсти тўғрисида гапириб: «бизнинг таълимотимиз догма эмас, балки ҳаракат учун қўлланмадир,» деган эди.

Шу ўлмас марксизм-ленинизм таълимоти байроғи остида Улуғ Октябрь социалистик революцияси ғалаба қозонди. Худди шу байроқ остида Европа, Осиё ва Лотин Америкасининг қатор мамлакатларида социалистик тузум тантана қилди, жаҳон социалистик системаси вужудга келди ва мустаҳкамланди. Империализм мустамлакачилик системасининг емирилиши ва унинг харобалари ўрнида бир қанча социалистик ривожланиш йўлини танлаб олган давлатларнинг вужудга келиши, ишчилар синфи ва унинг иттифоқчиларининг монополистик капиталга қарши олиб бораётган синфий жангларининг тобора шиддатли тус олиши, халқларнинг тинчлик учун қудратли кураши — буларнинг ҳаммаси марксизм-ленинизм ғоялари билан боғлиқдир, унинг буюк революцион ўзгартувчилик кучининг ёрқин далилидир.

Илмий коммунизм асосчилари тинчлик ва қуролсизланиш, — социализмнинг идеали эканлигини алоҳида таъкидлаган эдилар. Тинчлик социализмнинг табиатидан келиб чиқишини бугунги безовта ва серташвиш планетамиздаги барча соф виждонли кишилар сезиб турибдилар. Бизнинг давримизда айни социализм халқаро муносабатлардаги соғлом нишоналарнинг энг изчил ҳимоячиси бўлиб, кескинликни юмшатиш ва тинчлик манфаатларининг, ҳар бир халқ, бутун инсоният манфаатларининг ҳимоячиси бўлиб майдонга чиқмоқда. Шунинг учун жаҳон халқлари Америка империализми ва агрессив НАТО доираларининг ядро ҳалокати хавфини кучайтираётган милитаристик сиёсатини кескин қораламоқдалар ва Совет Иттифоқи, қардош социалистик мамлакатларнинг тинчликсевар ташаббусларини, инсоният хавфсизлигини сақлаб қолиш йўлини қизғин маъқулламоқдалар.

Бугун Маркс — Энгельс — Ленин таълимоти коммунизм йўлини машъалдек ёритиб турибди. У инсониятнинг бахтли келажаги учун курашчиларнинг бирлиги ва жипслигини мустаҳкамламоқда, ер юзида тинчлик, ижтимоий тенглик ва тараққиётнинг тантана қилишига бўлган ишончни кучайтирмоқда.

Т. СОЛИЕВ.

Самарқанд тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи беш йиллик тўртинчи йилини муваффақиятли якунлаш учун ғайрат билан меҳнат қилмоқда. Суратда: корхона бичиқчилик цехининг пешқадам ишчиси, коммунистик меҳнат зарбдори Зера Велишоева.

А. Савельев фотоси.

АГРОНОМЛАР ТАЙЁРЛАШ ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРИЛСИН

27 ноябрь куни Тошкентда мамлакат қишлоқ хўжалик олий ўқув юртлари ўсимликшунослик ва деҳқончилик кафедралари мудирларининг Бутуниттифоқ семинар-кенгаши очилди. Россия Федерацияси, Украина, Қозоғистон, Ўзбекистон, Молдавия, Эстония, Латвия олимлари КПСС XXVI съезди ва партия Марказий Комитети кейинги Пленумларининг қарорлари асосида агросаноат комплекси учун мутахассислар тайёрлашни такомиллаштиришнинг етилган масалаларини муҳокама қиладилар. Студентларнинг илмий-тадқиқот ишларини ташкил этишни яхшилашга, ўқув жараёнида тажриба хўжаликлари ва станцияларидан янада тўлароқ фойдаланишга катта эътибор берилади.

(ЎзТАГ).

МУСОБАҚА КУНДАЛИГИ

МАРРА ЭГАЛЛАНДИ

✦ **Қорақалпоғистон энергетиклари юбилей йили социалистик мажбуриятларида кўзда тутилган маррага муддатидан илгари эришдилар. Тахиатош ГРЭСида меҳнат унумдорлиги планда белгиланганидан 1,5 процент ошди, электр энергия таннархи эса топшириққа нисбатан қўшимча 0,6 процент камайтирилди. Бунда истеъмолчиларга 12 миллион киловатт-соатдан кўпроқ электр энергия берилди.**

Бу муваффақиятга асосан ишлаб чиқаришнинг барча участкаларида технология интизомига қаттиқ риоя қилиш, машина-ускуналардан фойдаланиш коэффициентини ошириш ҳисобига эришилди. Социалистик мусобақада А. Пирлепесов билан А. Абдукаликов бошлиқ комсомол-ёшлар коллективлари пешқадамлик қилмоқдалар.

Энергетиклар Буюк Ғалабанинг 40 йиллиги шарафига зарбдор вахтада туриб, янги маррани белгиладилар. Улар 1985 йил 9 майгача топшириққа қўшимча 15 миллион киловатт-соат электр энергия ҳосил қилишга қарор бердилар.

ЯГОНА НАРЯД АСОСИДА

✦ **Вобкент тўқув фабрикасининг коллективи беш йилликнинг якунловчи йили ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқара бошлади. Бунга ишлаб чиқариш қувватларини муддатидан илгари ўзлаштириш, машина-ускуналарнинг бекор туриб қолишини камайтириш йўли билан эришилди.**

Ҳозир корхонада барча ходимларнинг ярмидан кўпроғи ягона наряд асосида ишламоқда. Кўп станокчилар сафи кун сайин кенгайиб бормоқда. Мастерларнинг ёрдамчилари Ҳакима Шодиева, Ҳакима Раҳмонова, тўқувчилар Дилором Турсунова, Саломат Нурова ва яна йигирма нафардан кўпроқ пешқадам тармоқ нормасида кўзда тутилганидан икки баравар кўп станокда ишламоқда.

Технология жараёнларини такомиллаштириш, илғорлар тажрибасини ва меҳнатнинг жадал усулларини кенг оммалаштириш меҳнат унумдорлигини 2,6 процент ошириш, 120 дан кўпроқ малакали ишчини бошқа ишларга ўтказиш имконини берди.

Фабрикада ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатига, иқтисод қилиш ва тежамкорликка ҳам катта эътибор берилмоқда. Чуночи, тайёргарлик цехида махсус счетчикларнинг ўрнатилиши чиқитни анча камайтирди, йил бошидан буён 25 минг сўм маблағни тежаш имконини берди.

Вобкентлик тўқимачилар «Буюк Ғалабанинг 40 йиллигига — 40 зарбдор ҳафта» вахтасида туриб, келгуси йил ярим йиллик программасини 9 майгача бажариш мажбуриятини олдилар.

ЯНГИ ГАЗ ОҚИМИ

✦ **Қарши чўлида Денгизкўл — Ҳовузак газ кони иккинчи навбати батамом битказилди. Бу ерда газ таркибида чиқадиган олтингугуртга бардош берувчи мураккаб машина-ускуналар монтаж қилинди. Эндиликда бу ердан 80 километрли қувур орқали Муборак газини қайта ишлаш заводига яна 2 миллиард кубометр ёқилғи берилиб турилади.**

Муттасил ўсиб бораётган бу корхона Қарши группасида таркибида олтингугурти бўлган ҳамма конларни ўз «домига» секин-аста тортиб бормоқда. Денгизкўл — Ҳовузакдан ташқари бу ерда Ўртабулоқ, Зеварда гази ҳам олиниб турилади. Яқин фурсатда Памуқ кони ҳам қўшилади.

Чет элларда

ВОҚЕАЛАР • ХАБАРЛАР • ФАКТЛАР • ШАРҲЛАР

УЛАН-БАТОРДА ТАНТАНАЛИ ЙИҒИЛИШ

УЛАН-БАТОР. 26 ноябрь. (ТАСС). Бугун бу ерда Монголия Халқ революцион партияси III съездининг ва МХР эълон қилинганлигининг 60 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди.

Йиғилиш қатнашчилари МХРП Марказий Комитети Бош секретари, МХР Министрлар Советининг Раиси Ж. Батмунхни, мамлакатнинг бошқа партия ва давлат раҳбарларини, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин бошчилигидаги совет партия-ҳукумат делегациясини давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

Ж. Батмунх доклад қилди. Бугун МХР коммунистлари билан меҳнаткашлари, деди у, иккита ғоят катта тарихий воқеа шонли юбилейини тантанали нишонламоқдалар. Бундан олтмиш йил муқаддам МХРПнинг III съезди капитализмни четлаб ўтиб, мамлакатни социализм сари нокапиталистик йўлдан ривожлантириш бош йўлини белгилаб берган эди. Ўша 1924 йилда биринчи Буюк Халқ Хурали Монголияни Халқ Республикаси деб эълон қилди ва унинг биринчи конституциясини қабул этди.

МХРП ва бутун монгол халқи Ленин партиясига — шонли КПСС ва унинг ўртоқ К. У. Черненко бошчилигидаги Марказий Комитетига, қаҳрамон совет халқига ғоят самимий қардошларча дўстлик ва астойдил миннатдорчилик туйғуларини изҳор қиладилар. Мамлакатни нокапиталистик йўлдан ривожлантиришда ва социалистик қурилишнинг барча босқичларида совет халқи берган беғараз ёрдам ва мадад барча ғалабаларимиз ва ютуқларимизнинг ишончли гарови бўлиб хизмат қилди ва бугунги кунда ҳам хизмат қилмоқда.

Сўнгра докладчи МХР меҳнаткашлари эришган ютуқлар тўғрисида, республиканинг иқтисодий потенциали муттасил ўсганлиги, халқнинг фаровонлиги ва маданий даражаси ошганлиги тўғрисида гапирди.

Жаҳон пролетариатининг йўлбошчиси В. И. Ленин билан Монголия революциясининг раҳбари Д. Сухэ-Батор асос солган монгол — совет дўстлигини бизлар ғоят юксак даражада қадрлаймиз ва уни ўзимизнинг буюк революцион ғалабамиз сингари мустаҳкамлаймиз. Бундан бир ой илгари Совет Иттифоқига қилган амалий визитимиз чоғида бизлар КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси К. У. Черненко, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Тихонов билан, Совет Иттифоқининг бошқа партия ва давлат раҳбарлари билан учрашдик ва суҳбатлашдик. Визит қардошларча ўзаро муносабатларимиз бутун комплекси масалаларини атрофлича муҳокама қилиш, монгол — совет ҳамкорлигини янада ривожлантириш ва унинг самарадорлигини оширишнинг муҳим йўналишларини белгилаб олиш кенг имкониятини яратиб берди. Музокаралар монгол ва совет халқлари ўртасидаги дўстлик ва қардошлик алоқаларини, уларнинг марксчи-ленинчи авангардлари бўлган МХРП билан КПССнинг қалин иттифоқини бундан буён ҳам бутун чоралар билан мустаҳкамлаш ва кенгайтириш йўлидаги муштарак азми қароримизни яна бир бор тасдиқлади.

Бизлар халқаро вазият ғоят кескинлашган мураккаб шароитда бунёдкорлик вазифаларини амалга оширишимизга тўғри келаётганлигини яхши англаймиз, деди Монголия раҳбари. Империализмнинг ашаддий реакцион доиралари инсониятнинг тараққиёт йўлидан ривожланишини орқага буриб юбориш, жаҳонда ҳукмронлик мавқеини эгаллаш йўлидаги уринишларини тобора кучайтирмоқдалар. Бироқ бундай бемаъни ниятлар ҳеч қачон амалга ошмайди. Иқтисодий ва мудофаа потенциали ўсиб бораётган социалистик ҳамдўстлик уруш оловини ёқувчилар ва уларнинг гумашталари йўлидаги қудратли тўсиқдир. Совет Иттифоқи, Варшава Шартномасида қатнашувчи бошқа давлатлар ҳамда Осиёдаги социалистик мамлакатларнинг конструктив ташаббуслари ядро уруши хавфини бартараф этишнинг, халқаро муҳитни тубдан соғломлаштиришнинг реал йўлини кўрсатиб беради.

Пировардида Ж. Батмунх қуйидагиларни айтди: партия билан халқ шонли юбилейларни муносиб кутиб олар эканлар, тўла ишонч ва умидворлик билан ўз Ватанининг ажойиб истиқболига нигоҳ ташламоқда. Монгол халқи ўз жонажон партияси ўтказиб келаётган ички ва ташқи сиёсатни тўла-тўкис қўллаб-қувватлаётганлиги хўжалик ва маданий қурилишда эришилган ютуқларда, халқнинг сиёсий ва меҳнат активлиги ўсганлигида яна бир бор намоён бўлмоқда.

Сўнгра йиғилиш аҳли томонидан самимий кутиб олинган **В. В. Гришин** нутқ сўзлади. У МХРП тарихий III съездининг 60 йиллиги ва МХР эълон қилинганлигининг 60 йиллиги муносабати билан СССР раҳбарлари ва халқи номидан Монголия коммунистларига, барча меҳнаткашларига қизғин қутловлар топширди.

Монголия ҳаётидаги шонли юбилей — бизнинг муштарак байрамимиздир, деди у. Бу воқеа совет—монгол дўстлиги қанчалик мустаҳкам ва бузилмас эканлигини, бу дўстлик халқларимиз учун нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини айниқса ёрқин кўрсатмоқда. Халқларимизнинг бизга Владимир Ильич Ленин билан Сухэ-Батор васият қилиб қолдирган бузилмас дўстлиги Монголия эришган тарихий ютуқларнинг белгиловчи омилларидан бири бўлиб қолганлигидан сиз билан биз фахрланишга ҳақлимиз.

Ўртоқ К. У. Черненконинг яқинда Москвада ўртоқ Ж. Батмунх билан олиб борган музокараларида партиямиз билан халқларимиз Совет — Монголия дўстлигини бундан буён ҳам мустаҳкамлашга, икки томонлама алоқалар бутун комплекси самарадорлигини оширишга бўлган қатъий қарори изҳор этилди.

Ҳозирги Монголия бундан 60 йил муқаддам танлаб олинган йўлга, марксизм-ленинизм, социалистик интернационализм ғояларига содиқ эканлигини ўз ишлари ва ютуқлари билан намойиш қилмоқда. Монгол халқининг шак-шубҳасиз муваффақиятлари ҳамма соҳада: хўжалик ва маданиятда, меҳнат ва турмушда кўриниб турибди. Монголия Халқ революцион партияси тарбиялаб вояга етказган янги инсон, оташин ватанпарвар ва қатъиятли интернационалист туфайли мана шу барча зафарларга эришилди.

Монголия Халқ Республикаси экономикаси ва маданиятининг бир қанча тармоқларида совет мутахассислари ўзларининг монгол дўстлари билан қўлни-қўлга бериб ишламоқдалар. Монголиялик ўртоқларнинг айтишларича, улар талайгина ишларни амалга ошириб, яхши самара билан меҳнат қилмоқдалар. Улар бундан буён ҳам ўзларининг фахрли интернационал бурчини шараф билан бажараверишларига КПСС Марказий Комитетининг ишончи комил.

Келажакка интилиш, эртанги кунга мўлжалланган дадил ва шу билан бирга илмий асосланган реал планлар — Совет Иттифоқи, бутун жаҳон социалистик ҳамдўстлиги каби ҳозирги Монголияга ҳам хос хусусият деса бўлади. МХР меҳнаткашлари ўзининг тажрибали ва чиниққан марксчи-ленинчи партияси, унинг жанговар штаби — таниқли партия ва давлат арбоби, дўстимиз ўртоқ Ж. Батмунх бошчилигидаги Марказий Комитети раҳбарлигида социалистик Монголиянинг белгиланган мақсадлар сари тобора дадил ҳаракат қилиб боришини таъминлашларига шак-шубҳа йўқ.

Бизнинг мамлакатимиз ҳам қизғин меҳнат мароми билан яшамоқда. Совет халқи КПСС XXVI съездининг, партия Марказий Комитети кейинги Пленумларининг қарорларида белгиланган кенг кўламдаги социал-иқтисодий программани амалга ошириш соҳасида қатъият ва собитқадамлик билан ишламоқда. Кейинги йилларда мамлакатнинг ишлаб чиқарувчи кучлари яна ҳам кўпроқ мустаҳкамланди ва талай даражада янгиланди, иқтисодий ўсиш суръатлари ошди, халқ хўжалигининг кўпгина бўғинларида сифат кўрсаткичлари яхшиланди, совет кишиларининг моддий ва маънавий эҳтиёжлари тўлиқроқ қондириладиган бўлиб қолди.

Ўзининг ленинчи партияси теварагида жипслашган совет кишилари ривожланган социалистик жамиятни такомиллаштиришнинг тобора мураккаб вазифаларини дадил ҳал этмоқдалар. Совет халқи қардош мамлакатларнинг халқлари билан бирга истиқболга комил ишонч ва умидворлик билан назар ташламоқда.

Биз ҳаммамиз шуни яхши биламизки, янги ҳаёт қурилиши йўлидан муваффақиятли ҳаракат қилиб бориш жаҳон майдонидаги вазиятнинг қандай таркиб топишига ҳам боғлиқ бўлади. Мустаҳкам тинчликни таъминлаш, халқларнинг мустақиллик ва социал тараққиётга бўлган ҳуқуқларини ҳимоя қилиш — социалистик ташқи сиёсатнинг юксак инсонпарварлик руҳидаги мақсадларидир. Совет Иттифоқи, Монголия Халқ Республикаси, бошқа қардош мамлакатлар ана шу мақсадларга доимо содиқ бўлиб келмоқдалар.

Маълумки, кейинги йилларда Америка империализмининг энг агрессив кучлари ғоят активлашиб кетдилар. Улар ҳар қандай қилиб бўлса ҳам Қўшма Штатларнинг ҳарбий устунлигини таъминлашга интилмоқдалар, социализмга қарши машъум «салб юриши» ёрдамида тарихнинг боришини орқага буриб юборишга уринмоқдалар. АҚШ авантюрачиликдан иборат шу сиёсатига ўзининг НАТОдаги шерикларини ва Японияни тобора активроқ қўшмоқда.

Табиийки, буларнинг ҳаммаси бизни мамлакатнинг мудофаа қудратини мустаҳкамлашга ғоят жиддий эътибор беришга мажбур қилмоқда. Шу билан бирга биз халқлар тинчлиги ва хавфсизлиги учун, инсоният узра пайдо бўлган термоядро ҳалокати хавфини бартараф этиш учун, кескинликни юмшатиш ва барча давлатлар ўртасида тенг ҳуқуқли, яхши қўшничилик ҳамкорлигини ривожлантириш учун куч-ғайратларимизни актив равишда ошириб бормоқдамиз.

Халқаро вазиятни ривожлантиришдаги хатарли тенденцияларни буриб юбориш мумкин ва лозимлигига аминмиз. Келажак — тинчлик сиёсатиникидир. Бу гап барча қитъалар ва регионларга, жумладан, Осиё, Узоқ Шарққа ҳам тааллуқлидир, албатта. Маълумки, Совет Иттифоқи, Монголия, Ҳиндихитойдаги қардош давлатлар, КХДРнинг конструктив ҳамда олисни кўзловчи таклиф ва ташаббуслари шу районлардаги сиёсий иқлимни яхшилашга қаратилган. Жаҳон жамоатчилиги ана шу таклиф ва ташаббусларни тобора кенг кўламда қўллаб-қувватламоқда.

Бизнинг умумий қўшнимиз — Хитой Халқ Республикаси билан муносабатларни нормаллаштириш социализмнинг халқаро ишлардаги ролини оширишга, Осиёда ва жаҳоннинг бошқа районларида аҳволни соғломлаштиришга кўмаклашган бўлур эди, албатта. Монголия каби Совет Иттифоқи ҳам ўзаролик асосида ва учинчи мамлакатларнинг манфаатларига зиён етказмаган ҳолда шундай нормаллаштиришнинг принципиал ҳамда изчил тарафдори бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда.

Пировардида В. В. Гришин шу йиғилишда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, совет халқи тўғрисида айтилган самимий сўзлар учун миннатдорчилик изҳор этди. Сизларни ишонтириб айта оламанки, — деди у, — совет коммунистлари, барча совет кишилари ўзларининг монгол қардошларига ҳам худди шундай самимий ва чуқур туйғуларни изҳор этмоқдалар.

ДЎСТЛИК МИТИНГИ

УЛАН-БАТОР, 27 ноябрь. (ТАСС). Бугун бу ерда монгол-совет дўстлиги митинги бўлиб ўтди. Республика меҳнат коллективларининг, ўқувчи ёшлар, зиёлиларнинг вакиллари МХР давлат академик опера ва балет театрига йиғилдилар. Улар МХРП Марказий Комитети Бош секретари, МХР Министрлар Советининг Раиси Ж. Батмунхни, мамлакатнинг бошқа партия ва давлат раҳбарларини, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин бошчилигидаги совет партия-ҳукумат делегациясини давомли қарсаклар билан кутиб олдилар. Совет делегацияси МХРП III съездининг ва МХР эълон қилинганлигининг 60 йиллиги байрамида қатнашиш учун бу ерга келган.

МХРП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, МХРП Марказий Комитети секретари Ц. Намсрай митингда нутқ сўзлаб, монгол халқи ўзининг барча ишларида улуғ Совет Иттифоқининг илҳомбахш намуналаридан куч олаётганлигини таъкидлади. Социалистик ҳамдўстликнинг ажралмас таркибий қисми бўлмиш МХР халқлар тинчлиги, дўстлиги ва ҳамжиҳатлигини мустаҳкамлаш соҳасида бундан буён ҳам ўз куч-ғайратларини активлаштираверади.

Митингда унинг қатнашчилари самимий кутиб олган В. В. Гришин нутқ сўзлади. Ўтган ўн йиллар мобайнида, деди у, — бизнинг дўстлигимиз мустаҳкамланди ва чиниқди. Бизни биргаликда босиб ўтган катта йўл ҳам, бугунги катта ишлар ҳам бирлаштириб турибди. Бизнинг келгусидаги муштарак режаларимиз кўлами яна ҳам кенгроқдир. Ўзларингизга маълумки, яқинда Москвада К. У. Черненко билан Ж. Батмунх ўртоқлар ўртасида бўлиб ўтган музокараларда Совет — Монголия ҳамкорлигини ривожлантириш, унинг самарадорлигини ошириш истиқболларига алоҳида эътибор берилди. Шубҳа йўқки, ана шу музокараларнинг якунлари КПСС билан МХРП, СССР билан МХР ўртасидаги анъанавий дўстлик ва ҳамкорликни, совет ва монгол халқларининг манфаатларини, тинчлик ҳамда социализм иши манфаатларини кўзлаб янада мустаҳкамлашнинг янги омили бўлади.

Спорт

ШАХМАТ.

ДУРАНГЛАР «ЗАНЖИРИ» УЗИЛДИ

Ўйинда томонлар кетма-кет битим тузгач, ниҳоят дуранглар «анъанаси»га путур етказиб, мухлисларнинг унсиз саволларига жарангдор жавоб қилдилар.

Навбатдаги 27-партияда гроссмейстерлар тағин ўша кўҳна фарзин гамбитига мурожаат этдилар. Қизиғи шундаки, бу гал жаҳон чемпиони оқ доналар билан шу йил ёзда Лондонда ўтказилган «Аср матчи»да голландиялик Ян Тимманга қарши Каспаров оқ доналар билан нимани қўлланган бўлса, ўшани танлади. Бу психологик усуллардан бирдир. Олдинига тож талабгори имкониятларни тенглаштиргандек бўлди ва чамаси қаердадир сезилар-сезилмас ноаниқликка йўл қўйди. Карпов ёлғиз пиёдалардан бирига тазйиқни кучайтириб, охири уни ютиб олди. Кечиктирилган вазиятда жаҳон чемпиони бутун маҳоратини ишга солиб «пашшадан фил ясади». 59-юришда Каспаров қаршиликни тўхтатди. Кетма-кет давом этган 17 дурангдан сўнг (бунақаси тарихда бўлмаган) ниҳоят бир томон иккинчисидан устун келди. Энди ҳисоб Карповнинг фойдасига 5:0 га етди. Жаҳон чемпиони ўз унвонини сақлаб қолиш учун яна атиги битта учрашувда ғолиб чиқса, бас. Буниси узоққа чўзилмаса керак. Чунки, талабгор кўнглидаги умид учқунлари ўчди, ҳисоб.

М. МУҲИДДИНОВ.

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР

◆ **КУРАШ. Спортнинг дзюдо тури аёллар ўртасида ҳам оммавийлашиб бормоқда. Чунончи Тарту шаҳрида ўтказилган Бутуниттифоқ турнирида республикамиз дзюдочи аёллари муваффақиятли куч синашдилар, «Меҳнат резервлари» вакили, тошкентлик Наталья Названова мутлақ ғолибликни қўлга киритди. Унинг командадоши Ирина Гадидеева ҳам ғолиблик супасига кўтарилди.**

◆ **ДСААФ. Фарғонада парашютдан сакраш бўйича СССРда хизмат кўрсатган спорт мастери, жаҳон мутлақ чемпиони Вячеслав Крестьянников хотира-соврини учун ўтказилган Бутуниттифоқ биринчилигида етти парашютчи СССР спорт мастери нормативини бажарди. Команда ҳисобида Фарғонанинг «Факель» клуби биринчи бўлди. Тошкент ва Москва шаҳар командалари иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгаллашди.**

◆ **ШАШКА. Халқаро шашка федерацияси (ФМЖД) республикамиз шашка федерациясини Фахрий диплом билан тақдирлади. Самарқандда ўтказилган «Сўғдиёна гуллари-84» халқаро турнири намунали ташкил этилганлиги учун ана шундай мукофотга сазовор бўлинди. Тошкентда эса халқаро шашка бўйича ўтказилаётган Бутуниттифоқ турнирининг 10-тур ўйинларидан кейин москвалик Е. Читайкина, ригалик А. Матерерс, нижний-тагиллик Т. Тетерина 7 тадан очко билан олдинда боришмоқда. Тошкентлик О. Аҳмедова ҳисобида олтита очко бор.**

Ахборот

◆ НАМАНГАН. Ўн ёшли ўғлим Зоҳиджонни сувга чўкиб кетишдан қутқариб қолган шаҳардаги «Комсомол кўли» қутқариш станцияси ходими Абдухалил Жўраевга оиламиз номидан катта миннатдорчилик билдираман.

М. ЗОКИРОВА.

◆ ТОШКЕНТ. Область маданий-оқартув идоралари бу йил тинчлик фондига 10 минг сўмдан ортиқ пул ўтказди. Бу Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли юбилейи ҳамда совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги ғалабасининг 40 йиллигига бағишланган концерт программалари намойишидан тушган маблағлардир.

С. МАНСУРОВ.

◆ НУРОТА. Шаҳар жамоли тобора чирой очмоқда. Унда меҳмонхона биноси қад кўтара бошлади. Шунингдек, колхоз бозори ва чойхона қайта ремонт қилиниб, аҳолига бир қатор қулайликлар яратилди. Бозор атрофида ярмаркалар учун кичик дўкончалар, соябонлар ўрнатилди.

Э. АСАБОЕВ.

Акрам Муҳамедович РАСУЛОВ

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик фани оғир жудоликка учради. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими, Тошкентдаги Халқлар дўстлиги орденли қишлоқ хўжалик институти тупроқшунослик кафедрасининг мудири, қишлоқ хўжалик фанлари доктори, профессор Акрам Муҳамедович Расулов узоқ давом этган касалликдан сўнг 56 ёшида вафот этди. Таниқли тупроқшунос олим, педагог, 1960 йилдан КПСС аъзоси ҳаётдан кўз юмди.

Акрам Муҳамедович Расулов 1929 йил 13 февралда Тошкент шаҳрида хизматчи оиласида туғилди. У 1953 йилда Тошкент қишлоқ хўжалик институтини битиргач, аспирантурада қолдирилди. А. Расулов 1957—1967 йилларда Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг тупроқшунослик институтида илмий ходим, лаборатория раҳбери бўлиб ишлади. 1967 йил декабридан то умрининг охиригача Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг тупроқшунослик кафедрасига мудирлик қилди.

Акрам Муҳамедович Расулов студентлик йилларидаёқ илмий ишга мойиллигини намойиш қилди. У 1959 йилда кандидатлик, 1969 йилда эса докторлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди. У Ўзбекистоннинг янгидан ўзлаштирилган ерлари тупроғи унумдорлигини ўрганиш ва ошириш ишига катта ҳисса қўшди.

Акрам Муҳамедович Расулов меҳнат фаолияти давомида 146 табоқдан иборат илмий ишни бажарди. Булар орасида 10 та йирик монография, 10 та брошюра ва 3 та ўқув қўлланмаси бор. Унинг раҳбарлигида бир фан доктори ва 25 фан кандидати тайёрланди.

Акрам Муҳамедович Расуловнинг бутун жўшқин ҳаёти қишлоқ хўжалиги фанини ривожлантиришга, илмий кадрлар ва қишлоқ хўжалиги учун юқори малакали мутахассислар тайёрлашга бағишланди. Партия ва ҳукумат унинг хизматларини муносиб тақдирлади. Унга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими» фахрий унвони берилган эди.

Акрам Муҳамедович Расуловнинг порлоқ хотираси олимлар, студентларнинг, у билан бирга ўқиган ва меҳнат қилган барча кишиларнинг хотирасида абадий сақланади.

БИР ГРУППА ЎРТОҚЛАРИ.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

28 НОЯБРЬ, ЧОРШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Ўсмирлар ижоди. 10.10 — Ковель яқинидаги ўрмонзорда. Бадиий фильм. 1-серия. 11.15 — Саёҳатчилар клуби. 12.15 — Концерт. 12.45 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Киноочерк. 15.45 — Ф. Энгельс ҳаёти саҳифалари. 16.35 — 16 ёшгача ва ундан катталар. 17.20 — Сионизм тарих суди олдида. 18.30 — Сиз яратган боғ. 19.00 — Қувноқ ноғачалар. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Мультфильм. 19.50 — Дунё на ёшлар. 20.25 — Ковель яқинидаги ўрмонзорда. Бадиий фильм. 2-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Футбол. «Спартак» (Москва) — «Кельн» (ГФР). Танаффус пайтида «Агар соғлом бўлай десанг». 23.45 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 10.45 — Илмий-оммабоп фильм. 12.05 — Шахмат мактаби. 14.10 — Бил ва уддала. 14.40 — Илмий-оммабоп фильм. 16.25 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Тарих саҳифалари. 19.35 — Арарат водийсида тўй. 20.00 — Оналарнинг мактаби. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.50 — Ёшларнинг дам олиши ҳақида. 21.20 — Халқ оҳанглари. 21.30 — Время. 22.05 — От ўйин. Бадиий фильм. 23.30 — Концерт.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Ахборот. 10.20 — Телефильм. 10.45 — Болалар учун фильм. 12.00 — Сўз кетидан сўз келар. 12.20 — Телефильм. 12.30 — Ўқув программаси. 13.00 ва 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Дўстларимиз планетаси. 18.45 — Илҳом. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Амалдаги интернационализм. 20.15 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Чорвачилик — зарбдор фронт. 22.15 — Инқироз. Бадиий фильм. 1-серия. 23.40 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.30 — Москва-II. 18.10 — Телефильм. 19.10 — Ўқув программаси. 19.50 — Телефильм. 20.00 — Тошкент янгиликлари. 20.25 — Шундай аёллар яшайди. 21.00 — Ижод саҳифалари. 21.30 — Москва-II.

29 НОЯБРЬ, ПАЙШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Шахмат. Жаҳон чемпиони. 9.55 — Мультфильмлар. 10.30 — Ковель яқинидаги ўрмонзорда. Бадиий фильм. 2-серия. 11.35 — Ҳайвонот оламида. 12.35 — Фильм-концерт. 13.00 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Телефильм. 15.55 — Драматургия ва театр. 16.45 — Шахмат мактаби. 17.15 — Телеочерк. 18.10 — Мактаб ўқувчиларининг икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, география фанлари доктори И. Д. Папанин билан учрашуви. 18.45 — Миллионлар ленинча университети. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.35 — Футбол. «Видзев» (Польша) — «Динамо» (Минск). 20.20 — Ковель яқинидаги ўрмонзорда. Бадиий фильм. 3-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Фильм-концерт. 23.15 — Дунё воқеалари. 23.30 — Шахмат. Жаҳон чемпионати.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 12.00 — Оила ва мактаб. 12.30 — Илмий-оммабоп фильм. 14.05 — Бир актёр театри. 15.05 — Мафтункор бахт юлдузи. Бадиий фильм. 1-серия. 16.25 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Телефильм. 19.05 — Фильм-концерт. 19.30 — Қишлоқ янгиликлари. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Инсон. Ер. Коинот. 21.30 — Время. 22.05 — Концерт.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Ахборот. 10.20 — Телефильм. 10.30 — Болалар учун фильм. 11.40 — Мактаб ўқувчилари учун. 12.30 — Телефильм. 13.00 ва 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Сўз кетидан сўз келар. 18.30 — ЎзССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил топганлигининг 60 йиллигига. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Амалдаги интернационализм. 20.10 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Дунё воқеалари. 22.35 — Инқироз. Бадиий фильм. 2-серия. 23.15 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.30 — Москва-II. 18.10 — Ёшлик. 18.40 — Классик куй саҳифалари. 19.30 — Рус тили — мактабгача ёшдаги болалар учун. 20.00 — Тошкент янгиликлари. 20.25 — Телефильм. 20.55 — Ритмик гимнастика. 20.30 — Москва-II.

РАДИО

28 НОЯБРЬ, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 11.15 — Экономикани интенсивлаштириш йўлидан. 11.25 — Концерт. 12.10 — Узбекистан индустриальный. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Дала ишлари кундалиги. 19.25 — Қармоқ. 21.00 — Шеърият кечаси. 21.20 — Пахтакорлар, Сизлар учун. 22.30 — Э. Топчи ижросида қрим татар қўшиқлари.

29 НОЯБРЬ, ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Эстрада концерти. 9.30 — Енгил куйлар. 9.45 — Қармоқ. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Малши. 14.00 — Йиғим-терим илғорлари ҳақида. 18.15 — Халқаро кундалик. 19.25 — Юность Узбекистана. 21.00 — Югославия Социалистик Федератив Республикаси ташкил топганлигининг 39 йиллигига. 21.10 — Фаластин араб халқларининг халқаро бирдамлик куни. 21.30 — Пахтакорлар, Сизлар учун. 22.00 — Таниш оҳанглар.

РЕКЛАМА ✲ ЭЪЛОНЛАР

«ЦЕНТРОСОЮЗ»НИНГ
ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ
В. В. КУЙБИШЕВ НОМИДАГИ САМАРҚАНД
КООПЕРАТИВ ИНСТИТУТИ
**КУНДУЗГИ ВА СИРТҚИ ТАЪЛИМ БЎЙИЧА
ИНСТИТУТГА КИРИШ УЧУН ТАЙЁРЛОВЧИ**
ОЛТИ ОЙЛИК СИРТҚИ КУРСЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ИНСТИТУТ ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА МАТЛУБОТ КООПЕРАЦИЯСИ СИСТЕМАСИ УЧУН ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ:

Савдо экономикаси, бухгалтерлик ҳисоби ва хўжалик фаолиятини анализ қилиш, товаршунослик ва ноозиқ-овқат моллари савдосини ташкил этиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари савдосини ташкил этиш, умумий овқатланиш технологияси ва ташкил этилиши.

КУРСЛАР 1985 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН ИШ БОШЛАЙДИ.

Курсларда математика, физика, химия, география, СССР тарихи, рус тили ва адабиёти, ўзбек тили ва адабиёти фанларидан тайёргарлик олиб борилади.

Тугалланган ўрта маълумотли шахслар, шунингдек, умумтаълим мактаблари юқори синфларининг, ҳунар-техника ўқув муассасалари ҳамда техникум ва билим юртлари битирувчи курсларининг ўқувчилари қабул қилинади.

БУТУН ТАЪЛИМ ДАВРИ УЧУН 15 СЎМ ҲАҚ ТЎЛАНАДИ.

Курсларга кирувчилар институтга қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар: ариза, иш ёки ўқиш жойидан справка, СССР Қуролли Кучлари сафларидан запасга бўшатилганлар курсларга запасга бўшатилгандан кейин уч ой давомида ҳарбий билетни шахсан кўрсатадилар.

Таълим учун тўланадиган ҳақ СССР Давлат банки Самарқанд шаҳар бошқармасидаги институтнинг 46067 номерли ҳисоб счетига почта орқали ўтказилади. Пул ўтказиш варақасининг орқа томонига «Тайёрлов курслари учун» деб ёзиб қўйиш лозим.

Таълим учун пул ўтказилиб, ҳужжатлар қабул қилингач, курсларга қабул қилинганларга институтга қабул қилиш қоидалари, кириш имтиҳонлари, топшириладиган фанлар бўйича программа ва методик қўлланмалар, контрол топшириқлар, ўқув плани ва контрол ишларини текшириш учун тақдим этиш намунавий графиги юборилади.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади ва шунинг учун ўрта мактабни (техникум ва ҳунар-техника билим юртини) **қайси тилда тамомлаганлигини кўрсатиш лозим.**

Институт ўқитувчилари контрол ишларини баҳолайдилар ва ёзма консультациялар берадилар.

Консультациялар олиш учун институтнинг Тошкент сиртқи факультетига қуйидаги адрес бўйича мурожаат қилиш мумкин: Нижнегородская кўчаси, 53-уй.

Институт адреси: 703000, Самарқанд шаҳри, Коммунистическая кўчаси, 41-уй, тайёрлов курслари.

ҲУРМАТЛИ ТОШКЕНТЛИКЛАР ВА ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ!
5 декабрь соат 16.00 да
МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
Ўзбекистон ССР ва республика Компартияси ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишланган

БАДИЙ-СПОРТ БАЙРАМИ

ЎТКАЗИЛАДИ

Марказий «ПАХТАКОР» стадиони кассаларида олдиндан билет сотиш ташкил этилган.

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади.

КАССАЛАР 10 ДАН 20.00 ГАЧА ИШЛАЙДИ.

МАЪЛУМОТЛАР ОЛИШ УЧУН ТЕЛЕФОН — 41-30-23.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
5 ДЕКАБРДАН БОШЛАБ
Ўзбекистон ССР халқ артисти О. ТОШКЕНБОЕВ, Татаристон АССРда хизмат кўрсатган артист З. МУСТАФИНА,
Ленин комсомоли мукофоти лауреати Д. ТОШКЕНБОЕВА ва артист В. ШЕПОВАЛОВЛАР
иштирокида
«КЕЛИНГ, КУЛИШАЙЛИК!»
МАСХАРАБОЗЛАР ГРУППАСИНИНГ ТОМОШАЛАРИ

Томошалар: соат 19.30 да, шанба кунлари 16.00 ва 19.30 да, якшанба кунлари 13.00, 16.00 ва 19.30 да бошланади.

Касса соат 10 дан 20.00 гача ишлайди.

Коллектив заявкалар қабул қилинмоқда.

Справкалар учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ФИЗИОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ
қиёсий физиология лабораториясининг **кичик илмий ходими**
вакант вазифасига
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб 15 кун.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700000, Тошкент шаҳри, 1-Жуковский тупиги, 47-уй. Телефон 33-21-42.

СТУДЕНТЛАР ДИҚҚАТИГА!
ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ БЕРУНИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ПОЛИТЕХНИКА ИНСТИТУТИ
УМУМТЕХНИКА СИРТҚИ ФАКУЛЬТЕТИНИНГ
ҚИШКИ ИМТИҲОН СЕССИЯСИ
ҚУЙИДАГИ МУДДАТДА ЎТКАЗИЛАДИ

Механика, қурилиш ва энергетика факультетининг:
1-курси 1984 йил **1—10 декабрда;**
2, 3-курси 1984 йил **22—31 декабрда;**
химия технологияси ва геология разведка факультетлари учун:
1-курс 1984 йил **12—21 декабрда;**
2, 3-курс 1985 йил **3—12 январда.**

Театр

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 30/XI да **Тошболта ошиқ.**

Ўзбекистон ССР Ўрмон хўжалиги министрлиги раҳбарлиги, партия ва касаба союз ташкилоти катта юрист-консульт Р. Қ. Қурбоновга умр йўлдоши

Жўрахон ҚУРБОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

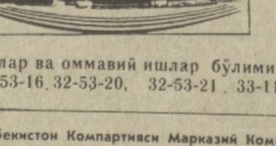

Редакция адреси ва телефонлар: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

Р.—09605. ИНДЕКС 64583. Б. — 273.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12